

STRATEGIA DE DEZVOLTARE **A REGIUNII DE DEZVOLTARE SUD-EST**

Strategia de dezvoltare a Regiunii Sud-Est va putea fi realizată pe deplin doar printr-o abordare integrată care va permite adoptarea de politici sectoriale cât mai apropiate de nevoile teritoriului. În acest sens, proiectele integrate reprezintă principalul instrument de realizare a acestui model de programare.

Nevoia de a urma metoda integrării teritoriale reiese cu precădere din consultările și dezbaterile cu reprezentanții parteneriatului economic, social și administrativ de la nivel județean. La acest nivel există o constientizare a importanței instrumentelor operationale care permit realizarea unor inițiative comune capabile să valorifice cât mai bine resursele și potențialul comunităților și a teritoriilor.

În același timp, proiectele integrate reprezintă modalitatea cea mai adecvată pentru promovarea conceptului dezvoltării “de jos în sus”, concept pe care Regiunea de Dezvoltare Sud-Est dorește să îl promoveze cu prioritate.

Proiectele integrate reprezintă un complex de acțiuni intersectoriale, coerente și strâns legate între ele, care converg spre un obiectiv comun de dezvoltare a teritoriului și care necesită o abordare unitară a etapelor de implementare. Aceasta definiție subliniază două aspecte:

- conceptul de integrare a programării, trăsătura fundamentală a activităților co-finanțate prin Fondurile Structurale;
- Regiunea ca punct principal de referință, văzută nu doar ca destinatar al inițiativelor și acțiunilor de dezvoltare, ci și din punct de vedere al valorificării potențialului existent.

Proiectele integrate sunt incluse în Strategia Regională prin linii de intervenție (teritoriale, sectoriale și de filieră) și prin metode de programare (concertare, cooperare între actorii publici și privați). Aceste proiecte sunt realizate sub două forme:

- atât prin concentrare, acolo unde resursele imobile sunt în stare să atragă importante resurse mobile;
- cât și sub forma extinsă, la nivel regional sau sub-regional, acolo unde un obiectiv de dezvoltare este comun mai multor zone, chiar și neînvecinate: proiectul integrat extins uneste astfel mai multe realități locale, sub forma unor filiere de producție, circuite, itinerarii, rețele sectoriale sau tematice.

Obiectivul general al Strategiei de Dezvoltare a Regiunii este acela de a crește semnificativ PIB regional până în 2013, pe baza unei rate de creștere economică superioară mediei naționale, prin creșterea competitivității pe termen lung și atractivității regiunii pentru investiții, cu valorificarea patrimoniului ambiental, crearea de noi oportunități de ocupare a forței de muncă și îmbunătățirea condițiilor de viață ale populației.

Obiectivele specifice

- Creșterea atractivității regiunii prin dezvoltarea accesibilității, prin continuarea extinderii și modernizării infrastructurii portuare, aeroportuare, sistemului stradal și feroviar, prin crearea unui sistem multimodal de transporturi; se va avea în vedere crearea unui sistem de accesibilitate inovativ capabil de a asigura legături rapide și eficiente cu piețele internaționale, valorificând poziția geo-strategică deosebită a regiunii;

- Crearea conditiilor favorabile pentru localizarea de noi investitii si intarirea potentialului celor existente prin dezvoltarea sistemului de utilitati si al serviciilor de calitate destinate intreprinderilor, prin simplificarea, transparenta si accelerarea procedurilor administrative si pentru obtinerea autorizatiilor si crearea conditiilor de crestere a productivitatii intreprinderilor prin utilizarea de produse si procese inovative;
- Crearea conditiilor pentru o piata a muncii flexibila, in care oferta de munca sa devina capabila a se adapta permanent cerintelor angajatorilor, prin promovarea culturii antreprenoriale, a societatii informationale si a noilor servicii, in contextul unei dinamici accelerate a integrarii activitatilor economice in spatiul european si international;
- Crearea de noi oportunitati de crestere economica durabila si de crestere a calitatii vietii prin dezvoltarea patrimoniului natural/ambiental si promovarea politicii de mediu; se va avea in vedere crearea sistemului de gestiune si control a factorilor de mediu (inclusiv inlaturarea efectelor negative asupra mediului in cazuri de catastrofe naturale, imbunatatirea generala a factorilor de mediu prin protejarea biodiversitatii, pastrarea si extinderea zonelor impadurite, a parcurilor si zonelor verzi din zonele urbane);
- Dezvoltarea sectorului serviciilor sociale si de sanatate prin imbunatatirea infrastructurii si a dotarilor, prin aplicarea unui management eficient si cresterea accesului persoanelor la aceste servicii, mai ales ale celor din zonele rurale si izolate;
- Dezvoltarea sectorului educatiei prin imbunatatirea infrastructurii si a dotarilor, prin cresterea calitatii serviciilor de educatie, dezvoltarea de centre de formare continua pentru adulti, realizarea de retele scolare, dezvoltarea parteneriatului intre unitatile de invatamant si mediul de afaceri, universitati si administratia publica si sustinerea cercetarii- inovarii;
- Modernizarea sectorului agricol si diversificarea activitatilor economice altele decat agricultura, prin valorificarea resurselor ambientale, naturale (patrimoniu piscicol, silvic, biodiversitatea etc), a patrimoniul cultural (tradiții si experiente profesionale acumulate), prin dezvoltarea capitalului social si crearea de noi specializari;
- Cresterea atractivitatii zonelor urbane pentru investitii, prin imbunatatirea standardelor de viata (infrastructura urbana, transport si mobilitatea populatiei), valorificarea patrimoniului arhitectonic, artistic si monumental, promovand coeziunea si incluziunea sociala prin dezvoltarea de servicii urbane.

Toate aceste obiective sunt coerente cu documentele programatice nationale si europene, vizand asigurarea unei dezvoltari echilibrate a teritoriului regiunii, prin valorificarea resurselor locale si sustinerea economiilor locale, cu pastrarea valorilor mediului inconjurator si asigurarea conditiilor de oportunitati egale pentru intreaga populatie. Un alt rezultat al aplicarii acestei strategii de dezvoltare va fi asigurarea unei dezvoltari policentrice echilibrate a regiunii si eliminarea disparitatilor intra-regionale.

Criterii generale de prioritizare

- timpul de implementare (realizare) a proiectului;
- gradul de integrare si sinergia proiectului cu alte proiecte;
- impactul regional al proiectului;
- gradul de maturitate al proiectului;
- masa critica a proiectului;
- nivelul de contributie proprie al applicantului;
- capacitatea financiara si administrativa a beneficiarului de a realiza proiectul;

- capacitatea de gestionare a beneficiarului in faza de ex-post a proiectului;
- numarul de locuri de munca directe care se creeaza in urma proiectului;
- contributia la realizarea obiectivelor politicii de mediu;
- gradul de inovare al proiectului;
- rolul parteneriatului institutional in promovarea si implementarea proiectului;
- contributia proiectului la cresterea investitiilor, cu precadere a investitiilor straine directe;

Pe langa criteriile generale de prioritizare ale proiectelor prezentate anterior, in procesul de prioritizare a proiectelor vor fi luate in considerare o serie de criterii specifice fiecarei linii de interventie prioritare.

Prioritatea 1: Dezvoltarea rețelei de transport la nivel regional

Contextul General

Accesul la rețelele de transport internațional, interregională și intraregională este considerată o importantă prioritate de dezvoltare pentru îmbunătățirea drumurilor de acces către zonele economice și întărirea legăturii dintre poli economici din regiune și coridoarele de transport europene.

Este necesară stabilirea unui echilibru între transportul feroviar și cel rutier și creșterea rolului transportului aerian și naval (maritim și fluvial).

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție necesară pentru implementarea cu succes și a celorlalte priorități de dezvoltare ale României pentru perioada 2007–2013, contribuind la creșterea mobilității persoanelor și a mărfurilor, la integrarea poliilor regionali de creștere cu rețeaua trans-europeană de transport, la combaterea izolării zonelor subdezvoltate și, nu în ultimul rând, la dezvoltarea infrastructurii de transport regionale și locale.

Dezvoltarea infrastructurii de transport va juca un rol important în integrarea pieței interne și va sprijini punerea în valoare a poziției geografice a României ca zonă de tranzit, aflată la intersecția Coridorului de transport pan-european IV și a Coridorului de transport pan-european IX. Localizarea României la intersecția a numeroase drumuri care leagă Europa de Vest cu cea de Est, ca și Europa de Nord cu cea de Sud, precum și situarea țării pe axele de tranzit între Europa și Asia, constituie un element de referință pentru determinarea opțiunilor strategice privind dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, astfel oportunitatea creată de Canalul Dunăre-Marea Neagră și fluviul Dunărea, poate ocupa o poziție cheie pentru atragerea fluxurilor internaționale de mărfuri, în relațiile dintre Europa și celelalte continente.

Reteaua regională de cai rutiere este inadecvată la cerințele traficului european în privința confortului și a capacităților de transport. Reteaua de cai ferate și a mijloacelor de transport feroviar este ineficientă și necesită investiții semnificative de reabilitare și dezvoltare în scopul atingerii standardelor necesare care să permită un transport eficient. Arterele rutiere sunt un important element în asigurarea comunicății interne între centrele economice/zonile urbane, permit mobilitatea forței de muncă, dezvoltarea afacerilor și crearea mediului propice care să conducă la dezvoltarea rapidă a întreprinderilor.

Regiunea Sud-Est este străbătută de importante coridoare de transport (IV, VII și IX) care asigură legătura centrelor urbane cu capitala țării și drumuri naționale care continuă mari artere rutiere europene (codificate cu inițiala E).

În vederea îmbunătățirii accesului și a fluidizării traficului dintre regiune și țările cu care aceasta se învecinează, se pot dezvolta o serie de proiecte de cooperare transfrontalieră între Regiunea de Dezvoltare Sud-Est și regiuni învecinate din Ucraina, Republica Moldova și Bulgaria, proiecte care vizează în special infrastructura de acces și care au ca obiectiv final dezvoltarea durabilă a regiunilor în ansamblul lor.

Principalele cai rutiere și de cale ferată în Regiunea Sud-Est sunt: pe direcția est-vest București - Constanța, pe diagonale, București-Braila-Galați și București-Buzău-Focșani (fie prin Ploiești, fie prin Urziceni), care se continuă spre nord, acestea asigurând legătura între principalele orașe ale regiunii.

În anul 2005, lungimea totală a rețelei de drumuri publice din România a fost de 79.904 km, distribuția fiind relativ uniformă pe întreg teritoriul țării.

Lungimea drumurilor publice din regiune era în anul 2005 de **10.856 km**, ceea ce situează **regiunea pe locul IV la nivel național**; din totalul drumurilor publice regionale erau modernizate numai 19,4%, regiunea ocupând ultimul loc la nivel național. Indicatorul foarte scăzut pentru județul Tulcea nu este relevant pentru un județ din a cărui suprafață aproape jumătate o reprezintă Delta Dunării.

La nivel regional problemele intampinate de rețeaua de drumuri sunt: calitatea slabă a drumurilor, sistemul deficitar de iluminare și marcare stradală. Situația drumurilor în mediul rural este critică, majoritatea localităților rurale neavând drumuri pietruite sau asfaltate.

În anul 2005, **rețeaua de cai ferate** din România avea 10.948 km de linii în exploatare, din care 1.750 km în Regiunea Sud-Est, ceea ce situează **regiunea pe locul II la nivel național** și pe locul IV din punct de vedere al densității liniilor la 1.000 km. Doar 477 km de linie ferată sunt electrificate, regiunea aflându-se din acest punct de vedere pe locul V la nivel național.

Cele mai importante noduri de cale ferată în regiune sunt: Făurei, Buzău și Barboși, care asigură tranzitul spre capitala țării, spre Moldova și Dobrogea. În regiune există două magistrale feroviare: București-Galați (prin Urziceni-Făurei-Brăila) și București-Mangalia (prin Fetești-Cernavodă-Constanța), legându-se mai departe cu trasee internaționale. Există două poduri peste Dunăre, care fac legătura cu Dobrogea: Giurgeni-Vadul Oii și Fetești-Cernavodă, ultimul fiind străbătut și de cale ferată.

Principalele probleme care afectează caile ferate din regiune sunt legate de condițiile proaste în care se găsesc elementele rulante din punct de vedere tehnic cât și a condițiilor de confort relativ scăzut al vagoanelor de transport persoane. Este necesar să se îmbunătățească cantitativ și calitativ situația drumurilor de acces și a cailor ferate spre centrele economice majore și, de asemenea, legătura dintre acestea și coridoarele de transport europene.

Transportul naval al României cuprinde transportul maritim și transportul pe căile și canalele navigabile. Transportul naval prezintă o multitudine de avantaje față de celelalte moduri de transport: asigură transportul unor cantități mari de marfă la un singur voiaj; este mult mai puțin poluant; costurile de transport pe apă sunt mai mici decât cele din transportul rutier și feroviar; amenajarea și întreținerea infrastructurii necesită costuri relativ reduse; constituie o verigă importantă în dezvoltarea sistemului de transport combinat.

Două elemente esențiale favorizează desfasurarea transporturilor pe apă: cursul Dunării și vecinătatea Marii Negre. Pe senalul navigabil dintre Sulina și Brăila pot intra nave maritime cu pescaj de până la 7m. Pe restul cursului pot circula doar vase cu pescaj de până la 2 m.

Se va avea în vedere dezvoltarea infrastructurii portuare, pentru ca în completarea acțiunilor avute în vedere în cadrul altor priorități din PND, să ajute la dezvoltarea activităților comerciale, turistice și de agrement.

O alternativă viabilă de transport pentru țara noastră o constituie tranzitul pe căile navigabile interioare, prin intermediul fluviului Dunărea. Astfel, prin sectorul românesc al Dunării (1075 km) și Canalul Dunăre-Marea Neagră se asigură legătura între Dunăre și portul Constanța, Canalul Dunăre-Marea Neagră scurtând cu aproximativ 400 km distanța de transport a mărfurilor dinspre/înspre Marea Neagră către porturile de pe Dunăre ale Europei Centrale, asigurând legătura directă între Constanța și Rotterdam.

În ceea ce privește **transportul maritim**, porturile românești la Dunăre se împart în două categorii: maritime (Constanța, Mangalia și Midia) și fluvial-maritime (Brăila, Galați, Tulcea și Sulina), care au caracteristici tehnice ce permit accesul navelor maritime. Portul Constanța este al patrulea port maritim în Europa și cel mai mare la Marea Neagră, situat la intersecția Coridoarelor de Transport Pan-European nr. V și VII – Dunărea prin Canalul Dunăre – Marea Neagră. Portul Constanța asigură toate tipurile de transport (rutier, ferat, maritim, aerian, transport prin oleoducte), fiind totodată dotat cu depozite și terminale pentru toate tipurile de marfuri, având potențial pentru de a deveni principala poartă pentru Coridorul Europa-Asia.

O importanță deosebită o are canalul Dunăre-Marea Neagră, care face parte din Coridorul Fluvial European Rhin-Main-Dunăre, asigurând legătura dintre porturile Rotterdam și Constanța.

Transportul pe caile și canalele navigabile

Fluviul Dunărea, cale navigabilă internațională, pe sectorul românesc, de la intrarea în țară și până la vărsarea în Marea Neagră prin Canalul Sulina, are o lungime de 1.075 km, dintre care cca. 170 km, între Brăila și Marea Neagră, asigurând condiții tehnice pentru accesul navelor maritime. Datorită regimului natural de scurgere al fluviului, se impun măsuri de îmbunătățire a condițiilor

de navigație pe Dunăre, care să asigure exploatarea eficientă în condiții de siguranță a sectorului maritim al Dunării precum și asigurarea navigației permanente pe Canalul Sulina prin refacerea și apărarea malurilor canalului și implementarea unui sistem de măsurători topohidrografice și semnalizare pe sectorul românesc al Dunării.

Pe căile navigabile interioare, România dispune de un număr de 30 de porturi și puncte de încărcare amenajate cu o capacitate totală de trafic de 52 mil. tone/an. Dintre acestea, care fac parte din rețeaua TEN, porturile Brăila, Galați, Tulcea și Sulina fiind porturi fluvio-maritime.

Flota fluvială românească este compusa din 1482 nave propulsate și nepropulsate. Mijloacele de transport maritim era compus in 2005 din 70 nave.

Transportul în sistem ferry-boat se desfășoară pe rutele Constanța – Derince (Turcia) și Constanța – Batumi(Georgia), reducând timpul și distanța de parcurs pentru vagoanele de marfă și TIR-uri.

Transportul aerian este reprezentat în regiune prin cele patru aeroporturi: unul internațional, Mihail Kogalniceanu (Constanta), unul la Tulcea, un aeroport utilitar la Tuzla (Constanta) și un aeroport utilitar la Buzau. Problemele intampinate de transportul aerian sunt legate în special de lipsa dotarilor tehnice necesare pentru efectuarea manevrelor aeriene în condiții deosebite și de servicii de întreținere tehnică a aparatelor aflate în dotare care nu se ridică la nivelul internațional. Aeroporturile au fost construite în perioada 1921-1972 și reamenajate/reechipate gradual în perioada 1962-1980, fiind în mare măsură necorespunzătoare cerințelor impuse de zborul anumitor tipuri de aeronave.

În ultima perioadă, atât în sectorul aeroportuar cât și în cel de dirijare a traficului aerian (inclusiv de informare aeronautică și meteorologică) s-a realizat un număr important de lucrări de reparații capitale (piste și echipamente de balizaj), modernizări servicii trafic (centre de control aerian în Constanța) și s-a achiziționat o serie de mijloace și echipamente pentru întreținerea pistei și servicii conexe.

Obiectivul Specific

Cresterea atractivității regiunii prin dezvoltarea accesibilității, prin continuarea extinderii și modernizării infrastructurii portuare, aeroportuare, sistemului stradal și feroviar, prin crearea unui sistem multimodal de transporturi; se va avea în vedere crearea unui sistem de transport inovativ, care să respecte mediul înconjurător, capabil să asigure legături rapide și eficiente cu piețele internaționale, valorificând poziția geo-strategică deosebită a regiunii.

Linii de intervenție prioritare:

1.1 Dezvoltarea punctelor terminus existente și crearea de noi terminale ale rețelelor de transport, pentru transportul de bunuri/persoane, precum și modernizarea serviciilor acestora, cu respectarea standardelor de siguranță și protecție a mediului; asigurarea inter-modalității prin crearea centrelor logistice pentru transportul inter-modal feroviar-rutier, feroviar-fluvial, feroviar-maritim, rutier-fluvial, rutier-maritim, rutier-aerian;

1.2 Dezvoltarea legăturilor dintre terminale și centrele urbane cu sistemele naționale și internaționale de transport (inclusiv realizarea de centuri), prin dezvoltarea diferitelor modalități de transport pentru reducerea timpului de transport și creșterea siguranței traficului, cu menținerea și protejarea factorilor de mediu.

1.3 Modernizarea și asigurarea accesului în zonele rurale pentru a îmbunătăți condițiile de viață în mediul rural și pentru a susține activitățile economice și turistice; modernizarea rețelelor de drumurile județene și locale.

1.4 Creșterea mobilității în zonele urbane, prin modernizarea liniilor de transport public urban și dezvoltarea transportului multimodal, în scopul creșterii gradului de confort și siguranță al pasagerilor și reducerea poluării.

Activitati si operatiuni

- extinderea si modernizarea platformelor multi-modale de marfă/pasageri in portul Constanța in cadrul Coridorului de transport pan-european IV si al autostrazii maritime pentru Europa de Sud-Vest;
- extinderea si modernizarea platformelor multi-modale de marfă/pasageri in porturile maritime si fluviale in scopul asigurarii transportului de produse/pasageri din regiune;
- crearea, extinderea si modernizarea porturilor turistice de interes regional/local, inclusiv a debarcaderelor amplasate pe lacurile de agrement;
- modernizarea infrastructurii aeroportuare si a serviciilor din aeroporturile existente pentru traficul de persoane (Constanta, Tulcea) si pentru marfuri – (Ianca) si dezvoltarea de noi aeroporturi pentru traficul de pasageri (in zona Braila-Galati);
- finalizarea autostrazii Bucuresti-Constanta;
- modernizarea DN Galati – Braila- Buzau – Bucuresti;
- modernizarea trecerilor pentru bac;
- modernizarea DN care leaga Galati-Braila – Slobozia – autostrada modernizarea DN Braila Focsani;
- modernizarea DN Braila – Isaccea – Tulcea modernizarea drumurilor de acces catre frontiera (Galati - Giurgiulesti, Constanta – Negru-Voda);
- constructia/reabilitarea/modernizarea retelelor de drumuri nationale/judetene/locale;
- constructia/reabilitarea/modernizarea soselelor de centura cu statut de drum judetean pentru eliminarea blocajelor rutiere si traversarea, in conditii de siguranta a localitatilor;
- reabilitarea/modernizarea retelei de strazi din mediul urban;
- constructia podului peste Dunare in zona Braila - Galati catre Dobrogea;
- modernizarea cailor de transport electrificate.

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de interventie

1.1 Dezvoltarea punctelor terminus si a sistemului intermodal

- impactul international al proiectului si conexiunile cu coridoarele europene de transporturi;
- gradul in care proiectul se integreaza cu economia regionala.

Indicatori de impact

- gradul de crestere al volumului de marfa tranzitata (tone/an);
- gradul de crestere al numarului de pasageri (numar de pasageri/an);
- gradul de crestere al volumului de marfa tranzitata (tone/an) prin punctele de trecere a frontierei;
- gradul de crestere al numarului de pasageri (numar de pasageri/an) prin punctele de trecere a frontierei;
- cresterea numarului de operatori de transport;
- cresterea numarului de linii de transport;
- reducerea poluarii ;
- valoarea investitiilor straine atrase (EURO);
- numarul de parcuri realizate;
- cresterea atractivitatii zonei (pretul terenului si al imobilelor);

Indicatori de rezultat

- cantitatea de marfa tranzitata (tone/an) prin porturile, aeroporturile regiunii;
- numar de pasageri (sosiri/plecari);
- reducerea nr. anual de accidente, urmand standardele europene;
- reducerea timpului de transport pe drumurile construite/reabilite/modernizate (minute);

Indicatori de realizare

- dane portuare care sunt modernizate (metri patrati), pentru porturile comerciale si turistice;
- suprafata si lungimea pistei modernizate (metri patrati, kilometri);
- lungimea retelelor de drumurilor construite/reabilitate/modernizate (km);
- lungimea strazilor orasenesti reabilitate/modernizate (km);
- lungimea soselelor de centura construite/reabilitate/modernizate (km);
- lungimea totala de legaturi rutiere si de cale ferata reabilitate/modernizate/extinse;
- nr. de puncte turistice de acostare a navelor, reabilitate, modernizate;
- nr. de autovehicule care trec pe poduri si prin punctele de trecere bac;

Criteriale indicative de prioritizare pentru linia de interventie

1.2 Dezvoltarea legaturilor intre terminale si centrele urbane cu sistemele nationale si internationale de transport

- gradul de crestere a sigurantei traficului;
- capacitatea de a reduce timpul si costurile de transport;
- gradul de intensitate a traficului;
- reducerea poluarii in interiorul oraselor.

Indicatori de impact

- gradul de crestere a traficului (nr de masini/an);
- gradul de crestere a marfurilor tranzitate (tone/an);
- reducerea emisiilor in interiorul oraselor (cantitatea de CO2 emisa);
- cresterea mobilitatii persoanelor si marfurilor.

Indicatori de rezultat

- reducerea timpului de transport;
- reducerea accidentelor;
- cresterea serviciilor prezente (nr de parcuri, spatii de servire etc);

Indicatori de realizare

- lungimea strazilor modernizate (km)
- strazi noi realizate (km);
- timpul necesar pentru transport intre zonele economice majore.

Criteriale indicative de prioritizare pentru linia de interventie

1.3 Modernizarea si asigurarea accesului in zonele rurale

- masura in care proiectul contribuie la diminuarea gradului de izolare al zonei rurale respective;
- gradul in care proiectul contribuie la completarea unui circuit economic, turistic etc.
- gradul de degradare al drumurilor;
- masura in care proiectul contribuie la cresterea atractivitatii economice a zonei (inclusiv pentru desfasurarea de activitati turistice).

Indicatori de impact

- mentinerea populatiei in zonele rurale;
- reducerea gradului de izolare a zonelor rurale;
- cresterea investitiilor in zonele rurale;
- imbunatatirea sigurantei traficului;
- cresterea volumului de marfuri tranzitate;
- cresterea cifrei de afaceri in zonele rurale;
- dezvoltarea serviciilor in zonele rurale.

Indicatori de rezultat

- reducerea timpului de transport;
- reducerea numarului de accidente;
- cresterea numarului de persoane care tranziteaza zona respectiva;
- cresterea numarului de firme nou create;

Indicatori de realizare

- lungimea de strazi construite/reabilitate/modernizate (km);
- podete si poduri construite/reabilitate/modernizate (km);
- numarul de locuri de acostare (suprafata);
- timpul necesare de acces din mediile suburbane sau rurale in orasele importante.

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de interventie

1.4 Cresterea mobilitatii in zonele urbane

- gradul de integrare al proiectului cu alte proiecte;
- masura in care proiectul se inscrie intr-un sistem multimodal de transporturi;
- masura in care proiectul contribuie la reducerea poluarii atmosferice si acustice;
- masura in care proiectul contribuie la utilizarea de energie neconventionala;
- masura in care proiectul propune solutii inovative tehnice si de management.

Indicatori de impact

- cresterea sigurantei traficului;
- cresterea gradului de confort al calatorilor;
- reducerea poluarii;
- cresterea valorii imobilelor in zonele centrale ca urmare a scaderii poluarii;
- cresterea numarului de turisti;
- cresterea investitiilor in centrele istorice;
- reducerea numarului de morti din cauza accidentelor si a maladiilor cauzate de poluarea urbana.

Indicatori de rezultat

- populatia urbana beneficiara a rezultatelor proiectului/populatia totala;
- reducerea timpului de transport;

Indicatori de realizare

- suprafata de parcare realizate;
- linii de transport ecologic (tramvai/troleibus) (km de linii electrificate realizate);
- numarul de statii computerizate;
- numarul de statii modernizate/reabilitate;
- lungimea totala a drumurilor pietonale in orase (km);
- timpul necesar pentru transport intre zonele economice majore si centrele urbane;

Prioritatea 2: Crearea conditiilor favorabile dezvoltarii mediului investitional

Contextul general

IMM-urile reprezinta principala sursa pentru crearea de locuri de munca in economie. Strategia regionala se va concentra nu doar pe crearea de noi IMM-uri ci si pe dezvoltarea celor deja existente. Obiectivul prioritar este intarirea sectorului IMM-urilor, prin dezvoltarea spiritului antreprenorial, a culturii intreprinderii si a fortei de munca care va sprijini dezvoltarea acestui sector.

Desi numarul lor in regiune este relativ mare, analiza acestui sector a aratat ca o pondere foarte mare o detin IMM-urile din comert si, de asemenea, ca majoritatea IMM-urilor sunt micro-intreprinderi. Acest fapt determina o contributie limitata si redusa la formarea PIB regional, dar, in acelasi timp o mare capacitate de absorbtie a fortei de munca si o mai mare flexibilitate la schimbarile din economie.

Cresterea puterii economice a IMM-urilor se va face prin identificarea si dezvoltarea sectoarelor de crestere economica. Se va sprijini accesul IMM-urilor la servicii de instruire pentru imbunatatirea abilitatilor de management si marketing in aceste intreprinderi.

In vederea sprijinirii IMM-urilor deja existente precum si a unor noi initiative private, este necesara extinderea retelei centrelor de consultanta. Aceste centre de consultanta vor sprijini IMM-urile in pregatirea si implementarea de planuri de afaceri, vor oferi servicii pentru initierea in afaceri, marketing, management, consultanta si asistenta privind organizarea sistemului informational.

Practicarea politicii de creditare cu dobanzi ridicate in ultimii ani precum si conjunctura economico-sociala nefavorabila conduc la un acces redus al IMM-urilor la diferite forme si surse de finantare. De aceea, este necesara sprijinirea acestui sector prin crearea si dezvoltarea unor mecanisme financiare atractive.

Pentru patrunderea pe piata este necesara dotarea IMM-urilor cu tehnologii performante, introducerea sistemelor internationale de atestare a calitatii, participarea acestora la targuri si expozitii internationale.

Avand in vedere ca in regiune exista o serie de structuri (zone) in care inainte de 1989 se desfasurau o serie de activitati economice, structuri abandonate in prezent care nu au fost reabilite, acestea se pot reabilita si transforma in parcuri tehnologice, industriale sau incubatoare de afaceri. De asemenea, in zonele situate in apropierea oraselor acolo unde se inregistreaza o cerere pentru localizarea de investitii este necesar sa fie dotate cu utilitati si amenajate pentru localizarea IMM-uri.

Obiectivul specific

Crearea conditiilor favorabile pentru localizarea de noi investitii si intarirea potentialului celor existente prin dezvoltarea sistemului de utilitati si al serviciilor de calitate destinate intreprinderilor, prin simplificarea, transparenta si accelerarea procedurilor administrative si pentru obtinerea autorizatiilor si crearea conditiilor de crestere a productivitatii intreprinderilor prin utilizarea de produse si procese inovative.

Linii de interventie prioritare:

- 2.1 Sustinerea IMM-urilor si a IMM-urilor start-up in vederea cresterii competitivitatii acestora;
- 2.2 Sustinerea serviciilor pentru IMM-uri si accesul acestora la activitati de CDI;
- 2.3 Crearea premiselor necesare dezvoltarii IMM-urilor prin realizarea de districte economice, structuri de afaceri si sustinerea clusterelor;
- 2.4 Investitii productive si pregatirea pentru concurenta pe piata a intreprinderilor, in special a IMM;
- 2.5 Dezvoltarea antreprenoriatului;

Activitati si operatiuni

- Sprijin acordat IMM-urilor pentru creșterea productivității și pentru reducerea consumului de energie;
- Investiții în tehnologii inovatoare în vederea protecției resurselor naturale;
- Sprijin pentru IMM-uri în sectorul reciclării și reutilizării deșeurilor;
- Crearea, extinderea, modernizarea infrastructurii incubatoarelor și a altor centre de afaceri (spații de producție pentru IMM-uri, relocalizarea IMM-urilor în aceste structuri de afaceri);
- Înființarea unor centre de standardizare/certificare a produselor;
- Crearea unor centre de instruire teoretică și practică plurispecializate;
- Sprijin pentru înființarea unor centre de proba/testare a noilor tehnologii și echipamente inovative;
- Sprijin acordat IMM-urilor pentru dezvoltarea, promovarea și internaționalizarea activităților economice;
- Sprijin pentru crearea de produse de marcă și pentru respectarea standardelor internaționale de calitate;
- Sprijin pt. IMM-uri în scopul achiziționării de echipamente și tehnologii moderne pentru activități de producție, servicii, inclusiv accesul la internet;
- Promovarea și diversificarea ofertei turistice (standarde de calitate și servicii extrahoteliere);
- Crearea de rețele de rezervare on-line;
- Infrastructuri turistice de interes local/regional;
- Sprijin pentru consolidarea și modernizarea sectorului productiv prin investiții tangibile și intangibile;
- Sprijin pentru achiziția de servicii calificate pentru implementarea standardelor europene;
- Sprijin pentru accesul pe noi piețe și internaționalizare;
- Înființarea și dezvoltarea fondurilor locale de garantare;
- Instrumente financiare inovative (capital de risc, equity, venture);
- Consultanță pentru IMM-uri;
- Sprijin pentru integrarea întreprinderilor în cadrul lanțurilor de furnizori și clusterelor;
- Proiecte de CD în parteneriat între universități/institute de cercetare și întreprinderi;
- Proiecte complexe de cercetare care permit participarea specialiștilor internaționali de înalt nivel;
- Sprijin pentru noi micro-întreprinderi și spin-off-uri de înaltă tehnologie;
- Dezvoltarea infrastructurii de CD a întreprinderilor și crearea de noi locuri de muncă în CD.

Criteria indicative de priorizare pentru linia de intervenție

2.1 Sustinerea IMM-urilor în vederea creșterii competitivității

- raportul între resursele proprii și suma solicitată din partea programului;
- capacitatea financiară a applicantului și experiența anterioară în domeniul propus;
- costul total al investiției raportat la locurile de muncă create;
- promovarea utilizării de resurse energetice alternative și reducerea consumului energetic;
- proiecte care vizează reducerea cantității de deșeurii industriale și reducerea gradului de pericolozitate;
- IMM-uri care fac parte dintr-o structură de tip cluster;
- Accesul IMM-urilor la activități de CDI;
- localizarea în spații de producție din structuri de afaceri prevăzute cu utilități publice.

Indicatori de impact

- creșterea numărului de IMM-uri care își vor îmbunătăți calitatea serviciilor, în special prin folosirea standardelor ISO/EMAS;
- creșterea numărului IMM-urilor care au certificare ecologică;
- diversificarea activităților economice;
- diversificarea activităților de promovare și CDI;
- creșterea numărului de locuri de muncă;
- creșterea nr. structurilor de afaceri;
- creșterea numărului de IMM-uri localizate în spații de producție din structuri de afaceri unde beneficiază de utilități;
- creșterea nr. de IMM-urilor nou create;
- creșterea numărului de IMM-uri organizate în clustere;
- creșterea investițiilor românești și străine în activitățile existente;

Indicatori de rezultat

- numărului de întreprinderi care își modernizează procesul de producție;
- creșterea volumului investițiilor destinate reducerii poluării;
- creșterea cheltuielilor de cercetare-dezvoltare-inovare;
- creșterea productivitatea muncii la nivel de IMM (cifra de afaceri IMM / populație angajată IMM) (euro/angajat);
- creșterea ponderii exportului în cifra de afaceri a IMM;
- numărul de IMM-uri în clustere;
- numărul de locuri de muncă nou create;

Indicatori de realizare

- numărul de întreprinderi certificate ISO/EMAS;
- numărul de IMM-uri care și-au modernizat procesul tehnologic anual;
- numărul de IMM-uri care utilizează noi tehnologii, metode inovative și inovatii;
- numărul de IMM-uri care sunt organizate în clustere;
- număr de IMM-uri implicate în CDI;
- număr de IMM-uri nou create;
- volumul investițiilor străine și românești în activitățile existente;
- PIB-ul regional în sectorul specific comparat cu media națională/regională;

Criterii indicative de prioritizare pentru Linia de intervenție

2.2 Sustinerea serviciilor pentru IMM-uri

- proiectul răspunde unor nevoi de servicii identificate de către IMM-uri, cu precădere nevoilor identificate de către consorții de IMM-uri;
- proiectul propune cooperarea între IMM-uri, furnizorii de servicii și universități;
- raportul între resursele proprii și suma solicitată din partea programului;
- capacitatea financiară a applicantului și experiența anterioară în domeniul propus;
- costul total al investiției raportat la locurile de muncă create;
- IMM-uri care fac parte dintr-o structură de tip cluster sau localizate în centre de afaceri, parcuri tehnologice etc.;
- proiecte care promovează incluziunea socială;
- gradul în care proiectul propus va beneficia de personal calificat pentru furnizarea de servicii de consultanță;

Indicatori de impact

- cresterea numarului de IMM-uri noi care furnizeaza servicii pentru IMM-uri
- cresterea populatiei ocupate in sectorul serviciilor pentru IMM-uri
- cresterea numarului de furnizori de servicii care isi ofera serviciile unor consortii de IMM-uri

Indicatori de rezultat

- PIB-ul regional in sectorul specific comparat cu media regionala;
- numarul de centre de consultanta create sau modernizate;
- numarul de clienti care se adreseaza acestor institutii pentru informatii si consultanta tehnica;
- numarul de firme externe consiliate;

Indicatori de realizare

- suprafata centrelor furnizoare de servicii care s-a modernizat;
- numarul de echipamente soft si hard achizitionate;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de interventie

2.3 Realizarea de districte economice, structuri de afaceri si sustinerea clusterelor

- proiectul isi propune reabilitarea, finalizarea sau dotarea structurilor (zonelor) industriale degradate existente in apropierea zonelor urbane;
- proiectul isi propune sa utilizeze tehnologii si materiale care sa promoveze reducerea poluarii si a consumului energetic;
- proiectul prevede metode moderne de management al infrastructurii de afaceri create;
- proiectul raspunde unor nevoi de servicii identificate de catre IMM-uri, cu precadere nevoilor identificate de catre consortii de IMM-uri;
- proiectul propune cooperarea intre IMM-uri, furnizorii de servicii, universitati si administratia publica;
- costul total al investitiei raportat la locurile de munca create;
- IMM-uri care fac parte dintr-o structura de tip cluster sau localizate in incubatoare de afaceri, centre de afaceri (parcuri tehnologice, stiintifice etc.);
- proiectul isi propune standardizarea/certificarea unor tehnologii/produse noi pe piata;
- proiectul isi propune imbunatatirea cunostintelor/abilitatilor personalului care opereaza in firme inovative;
- proiecte care promoveaza incluziunea sociala.

Indicatori de impact

- cresterea numarului de IMM-uri localizate in incubatoare de afaceri, centre de afaceri (parcuri tehnologice, stiintifice etc.) create;
- cresterea duratei de viata a IMM-urilor care beneficiaza de serviciile din infrastructura de afaceri;
- cresterea numarului de IMM-uri care utilizeaza metode inovative;
- cresterea numarului de IMM-uri cu acces pe piata internationala datorita produselor/tehnologiilor certificate
- cresterea numarului de IMM-uri care promoveaza incluziunea sociala si egalitatea de sanse.

Indicatori de rezultat

- numarul de IMM-uri care se localizeaza in infrastructurile de afaceri create;
- numarul de IMM-uri care utilizeaza metode inovative;
- numar de zone dezafectate introduse in circuitul economic;
- numarul de IMM-uri care promoveaza incluziunea sociala si egalitatea de sanse;
- numarul de produse/tehnologii standardizate/certificate;
- numar de echipamente/tehnologii inovative testate;

Indicatori de realizare

- suprafata de imobile modernizate;
- gradul de dotare cu utilitati;
- suprafata zonelor dezafectate si introduse in circuitul economic;
- nr. de persoane angajate.
- nr. de persoane instruite/specializate in anumite domenii

Prioritatea 3: Crearea conditiilor pentru o piata a muncii flexibila

Contextul general

Aceasta prioritate reprezinta un instrument complementar tuturor celorlalte linii de interventie prioritara, avand ca scop imbunatatirea si cresterea capacitatii resurselor umane de a raspunde cu succes nevoilor pietei fortei de munca. In contextul general al politicii de dezvoltare a resurselor umane un rol important il va avea politica de incluziune sociala.

Tranzitia graduala catre economia de piata a introdus schimbari dramatice in unele sectoare si a creat schimbari in structura fortei de munca, inregistrandu-se fenomenul de dezindustrializare, simultan cu migrarea fortei de munca disponibilizate catre agricultura. Structura industriala existenta neadaptata la noile cerinte de piata din judetele regiunii va alimenta permanent somajul. Din acest motiv este necesara crearea unor alternative de ocupare viabile care nu pot fi realizate fara a avea o politica de resurse umane corespunzatoare.

Este important ca sistemul educational si de instruire sa se adapteze la cerintele pietei muncii, nu numai in ceea ce priveste activitatile de cercetare-dezvoltare care vor sprijini productivitatea si competitivitatea economiei locale, ci si in ceea ce priveste furnizarea de noi abilitati necesare fortei de munca. Programele de instruire trebuie adaptate la cererile de pe piata muncii, trebuie introduse programe care sa acopere nevoile angajatilor si pe cele ale somerilor.

In vederea cresterii adaptabilitatii fortei de munca trebuie sa se acorde sustinere, sa se dezvolte si sa se mentina resursele umane in scopul asigurarii competitivitatii in procesul de schimbare a conditiilor economice si tehnologice cerute de dezvoltarea societatii bazata pe cunoastere. Crearea, extinderea si consolidarea unor parteneriate sociale la nivel regional, vor contribui la transferul de expertiza si validare a procesului de identificare si valorificare de noi oportunitati de integrare pe piata muncii.

Obiectivul specific

Crearea conditiilor pentru o piata a muncii flexibila, in care oferta de munca sa devina capabila a se adapta permanent cerintelor angajatorilor, prin promovarea culturii antreprenoriale, a societatii informationale si a noilor servicii, in contextul unei dinamici accelerate a integrarii activitatilor economice in spatiul european si international

Linii de interventie prioritare:

- 3.1. Masuri active pe piata muncii, instruirea somerilor (inclusiv a celor aflati in somaj de lunga durata) si dezvoltarea fortei de munca, pentru a se adapta rapid la schimbarile structurale de pe piata muncii;
- 3.2. Promovarea incluziunii sociale;
- 3.3. Modernizarea sistemului institutional al pietei muncii.

Activități și operațiuni

3.1 Proiecte care vizează măsuri active pe piața muncii

- Aplicarea instruirii profesionale selective, orientata catre sectoare cu potential ridicat de dezvoltare
- Identificarea oportunitatilor de activare/reactivare pe piata muncii a persoanelor in cautarea unui loc de munca, in special tineri
- Corelarea programelor de instruire cu cererea de pe piata muncii
- Dezvoltarea capitalului uman din administratia publica
- Furnizarea de cursuri de instruire care sa raspunda mediului de lucru actual (IT, MGT/MKT, Limbi straine)
- Cursuri de instruire pentru dezvoltarea tehnicilor de management, antreprenoriat, turism, managementul calitatii, sprijinirea sectorului serviciilor
- Elaborarea si implementarea unor pachete de instruire profesionala la distanta
- Instruirea pentru cresterea productivitatii
- Dezvoltarea culturii antreprenoriale in cadrul activitatilor curriculare si extracurriculare in invatamantul preuniversitar si universitar in parteneriat cu mediul de afaceri
- Dezvoltarea tehnicilor de formare profesionala continua
- Dezvoltarea ofertelor de educatie din invatamantul secundar, universitar/postuniversitar
- Introducerea si utilizarea noilor metode si tehnologii IT in sistemul serviciilor sociale
- Acordarea de facilitati intreprinderilor care au in vedere angajarea somerilor de lunga durata, a studentilor si altor grupuri vulnerabile
- Furnizarea de cursuri si infiintarea de help-desk-uri pentru reconversie profesionala, oportunitati de angajare si recalificare

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

3.1 Măsuri active pe piața muncii, instruirea șomerilor (inclusiv a celor aflați în șomaj de lungă durată) și dezvoltarea forței de muncă pentru a deveni adaptabilă la schimbările structurale

- proiecte corelate cu politica sectoriala in domeniul educatiei si pietei muncii;
- proiecte care raspund dinamicii si politicii economice regionale;
- proiectele trebuie sa aiba in vedere prioritatile si graficul detaliat pentru implementarea programelor de educatie si instruire profesionala, acordand prioritate zonelor rurale, tinerilor someri si somerilor aflati in somaj de lunga durata;
- proiecte care sa aiba in vedere noi metode si anume cresterea educatiei de tip vocational / educatie superioara pentru includere sociala (VET);
- proiecte care promoveaza formarea profesionala in domeniul serviciilor, tinand cont de dinamica si potentialul economic (agricultura, turism, industria alimentara, transport fluvial si naval etc.);
- proiecte care presupun extinderea procesului de invatare la distanta catre cat mai multe grupuri sociale prin programe de instruire pentru somerii aflati in somaj de lunga durata;
- proiecte care sprijinira in principal somerii aflati in somaj de lunga durata si instruirea lor in domenii cerute pe piata fortei de munca.

Indicatori de impact

- cresterea numarului de locuri de munca nou create, in special in sectoarele cu mare valoare adaugata;
- cresterea numarului de someri de lunga durata care si-au gasit un loc de munca;
- cresterea numarului de tineri care au fost angajati;
- cresterea numarului de firme care desfasoara programe de formare profesionala pentru angajati;
- cresterea numarului de start-up-uri;
- reducerea ratei somajului la nivel regional;

- combaterea somajului de lunga durata in special in randul tinerilor;
- cresterea nr. de angajati care au acces la educatie permanenta;

Indicatori de rezultat

- numarul de persoane care au participat la cursurile de instruire (reconversie profesionala, antreprenoriat, tehnici de management etc.);
- numarul de someri care au participat la cursuri de instruire;
- nr. de someri aflati in somaj de lunga durata care urmeaza cursuri de instruire profesionala in vederea reintroducerii acestora pe piata muncii.
- numarul de cursuri nou introduse de institutiile de invatamant in domeniile in care cererea pentru forta de munca este in crestere;
- nr. de angajati care beneficiaza de educatie permanenta.

Indicatori de realizare

- numarul de cursuri realizate (reconversie profesionala, antreprenoriat, tehnici de management etc.);
- numarul de help-desk-uri nou create pentru reconversie profesionala, pentru identificarea oportunitatilor de angajare si recalificare;
- numarul de structuri din sistemul serviciilor sociale care au introdus si utilizeaza metode si tehnologii IT;

Activități și operațiuni

3.2 Proiecte ce vizeaza promovarea incluziunii sociale

- Campanii de promovare a oportunitatilor egale pe piata muncii cu atentie deosebita asupra reintegrării in societate a grupurilor vulnerabile
- Furnizarea de cursuri, dezvoltarea de programe si sprijin psihologic pentru dobandirea abilitatilor necesare patrunderii pe piata muncii a persoanelor cu dezabilitati, a persoanelor in varsta si a persoanelor excluse social
- Crearea si implementarea programelor de angajare sezoniera pentru someri
- Elaborarea studiului necesar pentru identificarea nevoilor pe piata fortei de munca si tendintele anticipate in scopul adaptarii programelor de instruire profesionala pentru grupurile vulnerabile;
- Cresterea participarii femeilor pe piata muncii si reducerea discrepantelor de gen si prevenirea tendintei de discriminare salariale a femeilor

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

3.2 Promovarea incluziunii sociale

- proiecte care vizeaza crearea de locuri de munca in economia sociala din randul persoanelor cu risc ridicat de excluziune sociala;
- proiecte care vizeaza pregatirea profesionala a persoanelor cu risc ridicat de excluziune sociala in domenii solicitate pe piata muncii;
- proiecte care vizeaza incluziunea sociala a grupurilor vulnerabile din zonele cu accesibilitate redusa (zone rurale si cele izolate);
- dezvoltarea programelor de integrare a persoanelor cu cerinte educationale speciale si cu dizabilitati in invatamantul de masa.

Indicatori de impact

- cresterea numarului de persoane cu desabilitati care au fost angajate;
- cresterea numarului de persoane peste 40 ani care au fost angajate;

- creșterea numărului de firme care introduc facilități pentru angajații cu dizabilități sau alte grupuri dezavantajate;
- creșterea numărului femeilor pe piața muncii și prevenirea tendinței de discriminare salariale a femeilor;
- creșterea numărului persoanelor vulnerabile reintegrate în societate.

Indicatori de rezultat

- numărul de persoane aparținând grupurilor vulnerabile care au participat la cursuri de instruire (reconversie profesională, antreprenoriat, tehnici de management etc.) și care sunt reintegrate în societate ;
- numărul de someri aparținând grupurilor vulnerabile care au participat la cursuri de instruire.

Indicatori de realizare

- numărul de cursuri de instruire realizate pentru grupurile vulnerabile (reconversie profesională, antreprenoriat, tehnici de management etc.);
- numărul de cursuri de instruire realizate pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile;
- oportunități egale de educație și instruire pentru ambele sexe, persoane cu dizabilități și grupuri sociale care se confruntă cu excluderea socială;
- nr. de instituții care acordă consultanță persoanelor vulnerabile;
- rata de ocupare în rândul femeilor.

Activități și operațiuni

3.3 Proiecte ce vizează modernizarea sistemului instituțional al pieței muncii

- Dezvoltarea capitalului uman din instituțiile care oferă servicii pe piața muncii

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

3.3 Modernizarea sistemului instituțional al pieței muncii

- proiecte care sunt propuse în parteneriatul social (angajatori, asociații profesionale, ONG etc.);
- proiecte care propun noi politici de ocupare a forței de muncă (adaptarea regională a ofertei la nevoile pieței muncii).

Indicatori de impact

- creșterea ofertei instituțiilor care oferă servicii pe piața muncii (programe, număr de cursuri etc.) și calitatea acestor servicii.

Indicatori de rezultat

- numărul angajaților din instituțiile care oferă servicii pe piața muncii care au participat la cursuri de instruire.

Indicatori de realizare

- numărul de cursuri de instruire realizate pentru angajații instituțiilor care oferă servicii pe piața muncii.

Prioritatea 4: Crearea de noi oportunități de creștere economică durabilă și de creștere a calității vieții prin dezvoltarea patrimoniului natural/ambiental și promovarea politicii de mediu

Contextul general

Această prioritate vizează îmbunătățirea calității vieții, menținerea și maximizarea potențialului natural existent. Acțiunile desfășurate în cadrul acestei priorități cuprind îmbunătățirea managementului deșeurilor menajere și industriale, precum și măsuri de reabilitare având ca scop îmbunătățirea condițiilor zonelor afectate de poluări industriale și de calamități naturale. Mai mult, conservarea, protecția și îmbunătățirea biotopului și peisajului unic al Deltei Dunării constituie o prioritate majoră pentru această regiune.

Unul dintre avantajele competitive de care beneficiază Regiunea Sud-Est, în comparație cu celelalte regiuni ale țării, este acela al păstrării și conservării mediului natural, neafectat de prezența și activitățile omului. Astfel, în cadrul rezervațiilor naturale, nu puține sunt speciile de plante și animale declarate endemice sau monumente ale naturii.

În plus, conservarea pădurii și a rezervelor de pește în regiune reprezintă o prioritate principală atât timp cât acestea oferă oportunități de dezvoltare economică semnificative prin exploatarea rațională (exploatarea în concordanță cu capacitatea de redresare a rezervelor).

Liniile prioritare de intervenție care vizează managementul deșeurilor vor acoperi extinderea și modernizarea sistemului de colectare, tratare și eliminare a apelor uzate, existent în municipii și localități. Trebuie menționat că în municipiile capitale de județ există astfel de instalații, dar unele au probleme de funcționare, întreținere, au capacitate mică sau sunt nefinalizate. Mai mult, tratarea, epurarea apelor reziduale industriale și modernizarea sistemelor de filtrare a noxelor emise de unitățile industriale au o importanță semnificativă pentru regiune. Vor fi sprijinite, de asemenea, procesele de consultare și introducerea de noi tehnologii și tehnici în managementul deșeurilor.

O atenție specială trebuie, de asemenea, acordată constientizării populației, prin campanii de informare cu privire la problemele de mediu și la protecția resurselor naturale unice și a biodiversității în regiune. Având în vedere vecinătatea regiunii cu țări care se confruntă în parte cu aceleași probleme de mediu (poluări industriale, eroziuni costiere, defrisări masive, etc.), se pot dezvolta o serie de proiecte de cooperare transfrontalieră între Regiunea de Dezvoltare Sud-Est și regiuni învecinate din Ucraina, Republica Moldova și Bulgaria.

Un alt aspect important al mediului înconjurător în această regiune este prezența unor mari poluatori industriali (combinatul siderurgic de la Galați, combinatul de alumina de la Tulcea și fabrica de ciment de la Medgidia, rafinăriile de petrol din județul Constanța), atât în ceea ce privește poluarea aerului, cât și a apei.

Fata de cele menționate mai sus, prezența centralei atomo-nucleare de la Cernavodă impune o atenție aparte în ceea ce privește controlul radioactivității și al potențialului impact al unui accident nuclear asupra populației regiunii, inclusiv asupra ecosistemelor. În acest sens, este necesară o cooperare instituțională între nivelul național, regional, județean și local pentru gestionarea eventualelor situații de urgență (informarea opiniei publice asupra factorilor de risc, cât și crearea unui sistem performant de protecție civilă).

Politica regională în sectorul energiei are ca obiectiv general utilizarea soluțiilor de energie regenerabilă, în special cea eoliană, biomasa și hidroelectrică, propunându-se o creștere semnificativă a ponderii pe care aceasta o deține în producția totală de energie. Această strategie este coerentă cu strategia de dezvoltare durabilă și reprezintă o oportunitate reală de creștere economică prin introducerea de noi tehnologii și crearea de noi locuri de muncă în domeniul cercetării-dezvoltării. În conformitate cu prevederile Cartei Albe ale Comisiei Europene, creșterea

majora a energiei regenerabile trebuie sa se faca pe baza biomasei. In acest sens, regiunea noastra, care dispune de resurse considerabile de productie de biomasa agricola si forestiera poate avea un rol important in contextul national.

In afara problemei de gestionare a deseurilor, regiunea dispune de zone cu probleme de mediu datorate factorilor naturali (alunecari de teren, eroziune costiera majora, inundatii), cu efecte serioase nu doar asupra integritatii mediului dar si in viata economica si sociala din regiune. Este considerata necesara extinderea si modernizarea procesului de protectie a zonei costiere si de asemenea, a malurilor raurilor, regularizarea canalelor si a cursurilor de apa.

Tinand cont de evenimentele frecvente care au determinat puternice inundatii si alunecari de teren, cu implicatii asupra sigurantei populatiei si activitatii economice se impune o atentie deosebita si o reconsiderare a intregii politici de prevenire si interventie in caz de calamitati naturale. Mai mult, aceasta politica de preventie este necesara, si in contextul prezentei zonei seismice, dar si a zonei costiere, ceea ce impune crearea unor mecanisme speciale de interventie.

Planul de actiune isi propune crearea unui sistem eficace de monitorizare permanenta a factorilor de mediu (apa, aer, sol, biodiversitate) care sa ofere o baza de date capabila sa puna in aplicare politica de prevenire si gestionare a riscurilor de mediu. In scopul aplicarii acestei politici, este necesara dezvoltarea unui sistem extins pe intreg cuprinsul regiunii de protectie civila si de interventie rapida in caz de urgenta.

Obiectivul specific

Crearea de noi oportunitati de crestere economica durabila si de crestere a calitatii vietii prin dezvoltarea patrimoniului natural/ambiental si promovarea politicii de mediu; se va avea in vedere crearea sistemului de gestiune si control a factorilor de mediu, (inclusiv inlaturarea efectelor negative asupra mediului in cazuri de catastrofe naturale, imbunatatirea generala a factorilor de mediu prin protejarea biodiversitatii, pastarea si extinderea zonelor impadurite, a parcurilor si zonelor verzi din zonele urbane)

Linii de interventie prioritare:

- 4.1 Extinderea si modernizarea sistemelor de gestionare a deseurilor, cat si reabilitarea siturilor contaminate;
- 4.2 Extinderea si modernizarea sistemelor de infrastructura de apa si de apa uzata;
- 4.3 Reabilitarea zonelor afectate de eliminarea necontrolata a deseurilor industriale;
- 4.4 Recrearea conditiilor de stabilitate si siguranta a zonelor expuse eroziunii marine, dezastrelor naturale si fenomenelor de despadurire;
- 4.5 Promovarea utilizarii de energie neconventionala si eficientizarea sistemelor de distributie si de consum;
- 4.6 Crearea sistemului de gestiune si control al factorilor de mediu (unitati de monitorizare si unitati de interventie regionale);
- 4.7 Valorificarea zonelor naturale protejate, extinderea lor si identificarea de noi zone naturale si realizarea de planuri de management a zonelor apartinand retelei Natura 2000;
- 4.8 Imbunatatirea sistemelor municipale de termoficare in zonele prioritare selectate.

Activități și operațiuni

- ameliorarea calitatii factorilor de mediu in zonele urbane si rurale;

- extinderea rețelei regionale de arii protejate și rezervatii naturale, reabilitarea infrastructurii costiere a litoralului românesc, reconsiderarea ecologică și economică a activităților din Deltei Dunării;
- crearea unor sisteme eficiente de management integrat a deșeurilor la nivel regional/județean, precum și a deșeurilor ce solicită măsuri specifice (deșuri municipale, de ambalaje, periculoase, medicale, de echipamente electrice și electronice, din construcții și demolari);
- modernizarea tehnologiilor existente de colectare, depozitare, tratare și reciclare a deșeurilor menajere și industriale de orice fel;
- crearea/modernizarea stațiilor de tratare și eliminare a deșeurilor și a apelor poluate;
- Conservarea și valorificarea eficientă și echilibrată a resurselor naturale;
- Realizarea infrastructurii de generare și distribuție a surselor de energie alternative;
- Modernizarea tehnologiilor de refacere a mediului afectat de acțiunea omului și de factorii naturali;
- Reducerea cantității deșeurilor și a gradului de pericol ale acestora;
- Consolidarea malurilor de rau, regularizarea cursurilor de apă, consolidarea falezelor și măsuri de protecție a apelor de suprafață și a pânzelor freatice împotriva poluării, cauzate de utilizarea în agricultură a fertilizatorilor și a pesticidelor;
- Dezvoltarea unui sistem de înregistrare, procesare, interpretare, transmitere și supervizare a datelor, alcatuit din echipamente de măsură și control;
- Crearea de unități de monitorizare a mediului și de intervenție rapidă, inclusiv prin dotarea serviciilor de protecție civilă;
- Conservarea biodiversității habitatelor regionale prin promovarea educației de protecția mediului și activității de cercetare/dezvoltare, conservarea speciilor de păsări și animale pe cale de dispariție;
- Promovarea unor metode moderne de management pentru zonele protejate și întărirea capacității instituțiilor cu responsabilități în domeniul mediului; crearea de centre de informare;
- Organizarea de cursuri de formare profesională de calificare a persoanelor care lucrează în domeniul protecției mediului, protecției civile și administrația locală;
- Declararea de noi zone protejate;
- Realizarea de planuri de management pentru zonele aparținând Rețelei Natura 2000;
- Construcția/modernizarea surselor de apă în vederea potabilizării și reabilitarea stațiilor de apă potabilă;
- Extinderea rețelelor de distribuție apă potabilă și a sistemelor de canalizare;
- Construcția / reabilitarea stațiilor de epurare a apelor uzate;
- Construcția/reabilitarea facilităților de epurare a namolurilor;
- Identificarea siturilor contaminate la nivel local/regional și stabilirea strategiei de reabilitare a acestora;
- Îmbunătățirea sistemului de termoficare;
- Reducerea emisiilor de poluanți proveniți de la centralele municipale de termoficare;
- Retehnologizarea instalațiilor mari de ardere;
- Introducerea Best Available Technics pentru reducerea SO₂, Nox pulberi;

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

4.1 (Extinderea și modernizarea sistemelor de gestiune a deșeurilor cât și reabilitarea siturilor contaminate)

- coerența cu Planul Național și Regional de gestionare a deșeurilor;
- proiecte care prevăd reciclarea, valorificarea și eliminarea deșeurilor;
- proiecte care vizează zone cu valoare deosebită ambientală, mai ales zonele recunoscute la nivel național și internațional;

- proiectele care vizeaza protectia mediului in localitatile cu o densitate ridicata a populatiei;
- proiectele implementate in zonele turistice;
- prezenta parteneriatului institutional (gradul de asociere intre diferite autoritati locale);
- proiecte care vizeaza reabilitarea siturilor contaminate identificate la nivel local/regional;
- proiecte care vizeaza sisteme inovative de management.

Indicatori de impact

- cresterea gradului de constientizare a populatiei cu privire la problemele de mediu;
- diminuarea poluarii factorilor de mediu;
- cresterea volumului de deseuri reciclate/valorificate/eliminate;
- reducerea numarului de situri contaminate;

Indicatori de rezultat

- scaderea cantitatii de deseuri depozitate in statiile de colectare/depozitare/transfer;
- numarul persoanelor informate;
- acoperirea in proportie de 100% cu servicii de salubritate, de o calitate superioara, la tarife suportabile de catre populatie;
- crearea de noi locuri de munca.

Indicatori de realizare

- suprafata de statii/platforme de deseuri realizate.
- numarul de statii de colectare/depozitare/transfer realizate;
- numarul de sisteme de incalzire centrala reabilite;
- numarul de localitati in care calitatea aerului este imbunatatita in urma reabilitarii sistemelor de incalzire;
- nr. de locuri de munca nou create;
- situri industriale decontaminate (ha).

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

4.2 Extinderea și modernizarea sistemelor de infrastructură de apă și de apă uzată

- proiectele care prevad realizarea de rețele de aducțiune și distribuție în localitățile unde aceasta lipsește;
- proiectele care prevad extinderea rețelelor de apă potabilă în zonele urbane în care acestea lipsesc;
- diminuarea gradului de pierdere ;
- proiectele care prevad realizarea de rețele de aducțiune și distribuție pentru activități economice;
- proiecte care vizează finalizarea unor proiecte începute și neterminate;
- proiecte care vizează utilizarea tehnologiilor de evaluare și control a pierderilor din sistem;
- proiecte care vizează extinderea/crearea rețelelor de canalizare și care vizează închiderea ciclului apei;
- proiecte care vizează reutilizarea apelor uzate și epurate.

Indicatori de impact

- volumul de apă/locuitor;
- calitatea apei potabile;
- îmbunătățirea resurselor umane și a dotării serviciilor publice.

Indicatori de rezultat

- persoane care beneficiază de noile servicii de distribuție și canalizare;
- localități prevăzute cu facilități noi sau modernizate în sistemul local/regional;

Indicatori de realizare

- lungimea noilor rețele de distribuție a apei;
- lungimea noilor rețele de canalizare;
- numărul stațiilor de epurare create /reabilitate conform acquis-ului;
- nr. de gospodării conectate la rețele de canalizare și la stațiile de epurare;
- cantitatea de apă uzată epurată din totalul de apă uzată;
- lungimea rețelei de utilități construită sau reabilitată;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

4.3 Reabilitarea zonelor afectate de eliminarea necontrolată a deșeurilor industriale

- proiecte care vizează curățarea și recuperarea siturilor poluate care reprezintă un pericol pentru populație;
- proiecte care vizează curățarea siturilor poluate care afectează pânza de apă;

Indicatori de impact

- diminuarea nivelului de poluare a siturilor poluate cu deșeuri industriale
- creșterea calității vieții pentru populația din zonele învecinate siturilor poluate

Indicatori de rezultat

- cantitatea de deșeuri industriale reciclate;
- cantitatea de deșeuri industriale depozitate în mod necontrolat.

Indicatori de realizare

- numărul de instalații de reciclare a deșeurilor periculoase/industriale
- mp de suprafețe curățate;
- volumul deșeurilor urbane sortate/colectate;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

4.4 Recrearea condițiilor de stabilitate și siguranță a zonelor expuse eroziunii marine, dezastrelor naturale și fenomenelor de despădurire;

- proiecte care vizează creșterea siguranței construcțiilor în zonele aflate în pericol de tasare, alunecare/prabusire/ inundare;
- proiecte care vizează consolidarea terenului în zonele de importanță economică
- proiecte care prevăd consolidarea falezelor în zonele locuite ;
- proiecte care prevăd amenajarea versanților prin lucrări de împadurire;
- proiecte care vizează conservarea patrimoniului forestier.
- contribuția la un management durabil al inundațiilor în zonele cele mai expuse la risc;
- elaborarea unor hărți de pericol și risc al inundațiilor;
- protejarea și reabilitarea litoralului Mării Negre împotriva fenomenului de eroziune.

Indicatori de impact

- reducerea riscului de calamități (inundații, alunecări);
- creșterea valorii construcțiilor care au beneficiat de consolidări ale zonelor ;
- creșterea patrimoniului forestier ;
- creșterea masei lemnoase;

Indicatori de rezultat

- numărul persoanelor care beneficiază de măsurile de protecție împotriva calamităților;
- reducerea numărului alunecărilor și suprafețele de teren inundate

Indicatori de realizare

- kilometri, suprafețe de zone împadurite;
- kilometri de zone costiere consolidate;
- suprafețe de zone consolidate în interiorul localităților;
- lungimea malurilor consolidate.

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

4.5 Promovarea utilizării de energie neconvențională și eficientizarea sistemelor de distribuție și a consumului

- raportul între costul kWh și costul total al intervenției;
- proiecte care prevăd reciclarea materiilor reziduale (din agricultura, exploatarea lemnului);
- proiecte care prevăd acțiuni combinate între producție și distribuție;
- raportul dintre cantitatea tratată și emisiile de CO și CO₂;
- sustenabilitatea și integrarea cu alte proiecte;
- localizarea în zone de risc și în zone sensibile (parcuri naturale și delta Dunării);
- proiecte situate în zone unde există potențial de dezvoltare economică;
- care contribuie la scoaterea din izolare a unor zone .

Indicatori de impact

- Reducerea consumului de energie din surse tradiționale și respectiv a cheltuielilor;
- Reducerea poluării factorilor de mediu prin substituirea de combustibili poluanți prin cei ecologici;
- O autonomie energetică sporită față de furnizorii de energie;

Indicatori de rezultat

- numărul de persoane/instituuți care folosesc energie neconvențională ;
- reducerea emisiilor de CO₂

Indicatori de realizare

- unități create de generare a energiei din surse alternative (eoliană, solară etc.) la particulari, firme, instituții ;
- unități create de producere a biogazului

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

4.6 Crearea sistemului de gestiune și control a factorilor de mediu unități de monitorizare și intervenție la nivelul întregii regiunii

- proiecte care prevăd monitorizarea integrată a factorilor de mediu prin intermediul sistemelor și tehnologiilor care asigură o cantitate de date precise și complexe;
- proiecte care prevăd sisteme de monitorizare care utilizează tehnologia din satelit;
- proiecte care prevăd monitorizarea factorilor de mediu în zonele sensibile;
- proiecte care prevăd intervenții în zone aglomerate;
- proiecte destinate întăririi capacității serviciilor de protecție civilă pentru a interveni în situații de urgență;
- în cazul proiectelor care vizează prevenirea în cazul de riscuri naturale, vor fi prioritare cele care contribuie la prevenirea riscului de inundații;
- Îmbunătățirea dotării cu echipamente a bazelor operaționale pentru intervenții în situații de urgență (ISU);
- Dotarea cu echipamente a bazelor operaționale județene și regionale pentru intervenții în situații de urgență;

Indicatori de impact

- Reducerea impactului negativ al diverselor forme de poluare a mediului și respectiv un cadru de viață mai bun

- O mai buna informare a populatiei cu privire la starea factorilor de mediu

Indicatori de rezultat

- Cresterea eficientei institutiilor responsabile de monitorizarea mediului datorita dotarii acestora cu echipamente moderne de monitorizare;
- Un timp de reactie si interventie mai rapid datorita interconectarii unitatilor de monitorizare a mediului si conectarea lor la retelele TIC (internet, satelit etc.);
- unitati mobile echipate pentru interventii de urgenta;
- reducerea timpului de raspuns al unitatilor mobile;

Indicatori de realizare

- dotarea cu echipamente moderne de monitorizare a factorilor de mediu a unitatilor existente;
- crearea de noi laboratoare si unitati de monitorizare a mediului;
- timpul mediu de raspuns al unitatilor mobile (in mediul urban si rural);
- frecventa controalelor si vizitelor efectuate de autoritatile de mediu in zonele afectate;

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de interventie

4.7 Valorificarea zonelor naturale protejate, extinderea lor si identificarea de noi zone

naturale si realizarea de planuri de management a zonelor apartinand retelei Natura 2000.

- Proiecte pentru realizarea de studii privind oportunitatea crearii zonelor protejate si extinderii celor existente;
- Proiecte pentru realizarea de planuri integrate de management a zonelor din Reteaua Natura 2000, inclusiv situarile;
- Proiecte care vizeaza valorificarea turistica a zonelor protejate;
- Proiecte care vizeaza amenajarea obiectivelor turistice naturale cu potential turistic (Rezervatia Biosferei Delta Dunarii, Muntii Macinului, Muntii Vrancei, pesteri, vulcani noroiosi, lacuri);
- Proiecte care vizeaza valorificarea potentialului turistic montan prin constructia infrastructurii necesare: reabilitarea si amenajarea cailor de acces catre principalele obiective turistice naturale, refugii alpine, marcarea traseelor turistice, panouri informative, platforme de campare, posturi Salvamont etc);
- Proiecte care vizeaza dezvoltarea turismului balnear – imbunatatirea, modernizarea, dotarea bazelor de tratament, inclusiv a salinelor terapeutice, dezvoltarea retelelor de captare si transport a izvoarelor minerale si saline etc.;
- Amenajarea, marcarea de trasee turistice /itinerarii culturale la obiectivele reabilite;
- Amenajarea punctelor de observare/ filmare /fotografiere;
- Refacerea si amenajarea cailor de acces la principalele obiective turistice naturale;
- Amenajarea si dotarea platformelor de campare, inclusiv utilitatilor specifice (grupuri sanitare,apa curenta,iluminat etc);
- Amenajarea punctelor de colectare a gunoiului menajer;
- Amenajarea si construirea de refugii montane pentru asigurarea sigurantei si a primului ajutor in caz de accidente;
- Marcarea traseelor montane;
- Amplasarea de panouri informative;
- Amenajarea de posturi SALVAMONT;
- Refacerea si amenajarea aleilor de acces la resursele minerale, atraseelor pentru cura de teren, a spatiilor de recreere si popas, a facilitatilor de utilizare a izvoarelor minerale;
- Refacerea parcurilor balneare, parcuri-gradina;

Indicatori de impact

- Crearea de trasee turistice in zonele respective (cu respectarea restrictiilor impuse prin lege);
- Crearea de noi activitati turistice (ex. birdwatching etc.);
- Prezervarea biodiversitatii in zonele protejate din regiune;
- proiecte implementate in domeniul infrastructurii de turism/cazare;

Indicatori de rezultat

- Cresterea numarului de turisti;
- Cresterea numarului de locuri de munca nou create;

- creșterea nr. de innoptari;

Indicatori de realizare

- Numarul de zone protejate noi;
- Numarul zonelor protejate existente care au fost extinse.
- Numarul de arii protejate, cu planuri de management implementate;
- Suprafetele ariilor protejate ,inclusiv siturile Natura 2000 beneficiare a masurilor de conservare a naturii.

Prioritatea 5: Dezvoltarea sectorului serviciilor sociale și de sănătate

Contextul general

Sistemul de protecție socială vizează asigurarea unui standard de viață de bază, pentru toți cetățenii, indiferent de mijloacele de care aceștia dispun. Acest sistem de dezvoltare a serviciilor sociale furnizează un set complet de măsuri care trebuie să fie cuprinzător, să funcționeze operativ și adecvat.

Un sistem de protecție socială eficient nu reprezintă doar o exigență de ordin moral și politic, ci și una de ordin economic. De aceea, politica socială specifică perioadei de tranziție trebuie să reflecte în primul rând protecția socială pentru a putea asigura individului posibilitatea traversării, în condiții cât mai bune, a unei perioade de timp ce se caracterizează prin perturbări cu efecte sociale dure.

Se au în vedere investiții în infrastructura de sănătate prin reabilitarea, modernizarea și dotarea cu echipamente a clădirilor ce adapostesc centre de prim ajutor, spitale și servicii de urgență medicală și tehnică, pentru crearea unui sistem modern și funcțional de sănătate, bazat pe creșterea capacității și calității serviciilor medicale oferite.

O prioritate distinctă în domeniul serviciilor de sănătate este aceea de dezvoltare a centrelor de diagnostic și de prevenire a bolilor profesionale, care vizează recuperarea forței de muncă și creșterea gradului de sănătate a populației.

Ținând cont de creșterea numărului de pensionari și de veniturile în general foarte reduse ale acestora este necesară revizuirea sistemului serviciilor sociale prin creșterea ponderii economiei sociale în totalitatea sectorului serviciilor.

În acest sens este necesară întărirea instituțiilor, a serviciilor de protecție socială, fie din cadrul autorităților locale, fie organizate ca unități distincte ale sistemului centralizat de stat.

În contextul dezvoltării economiei sociale este necesară dezvoltarea serviciilor sociale pentru persoane cu dizabilități, al centrelor de recuperare și de integrare în societate și în muncă a acestora.

Un nivel bun – sau chiar acceptabil - al sănătății și protecției cetățenilor și un standard ridicat al serviciilor sociale oferite este condiția indispensabilă pentru funcționarea adecvată a societății. Prin urmare această măsură este direct legată de orice măsură de dezvoltare, fie în sectorul productiv, fie în cel al serviciilor.

Obiectiv specific

Dezvoltarea sectorului serviciilor sociale și de sănătate prin îmbunătățirea infrastructurii și a dotărilor, prin aplicarea unui management eficient și creșterea accesului la aceste servicii, mai ales ale celor din zonele rurale și izolate.

Linii de intervenție prioritare:

5.1 Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii serviciilor sociale și de sănătate;

5.2 Întărirea instituțională a serviciilor sociale și de sănătate;

Activități și operațiuni

Proiecte care vizează îmbunătățirea infrastructurii de sănătate și serviciilor sociale

- Crearea, extinderea, modernizarea și creșterea capacității centrelor de sănătate din mediul urban și rural, pentru acoperirea nevoilor locale/regionale;
- Construirea, reabilitarea, modernizarea, restaurarea clădirilor pentru servicii sociale multifuncționale și rezidențiale și dotarea acestora cu echipamente (camine de bătrâni, cantine sociale, centre de zi pentru tineri, centre pentru grupuri dezavantajate, copii abandonati etc.);
- Construcția/reabilitarea/modernizarea clădirilor spitalelor și ambulatoriilor din spital și de specialitate;
- Dotarea cu echipamente medicale specializate și utilități a centrelor de sănătate, a spitalelor și a ambulatoriilor;
- Crearea infrastructurii necesare care să permită persoanelor cu dizabilități să folosească mijloace de transport în comun și accesul acestora la locul de muncă;
- Construcție locuințe sociale pentru tineri;
- Modernizarea utilitatilor generale și specifice ale centrelor sociale și rezidențiale;
- Dezvoltarea serviciilor integrate SMURD, la nivel local și regional;

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

5.1. Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea/echiparea infrastructurii serviciilor sociale și de sănătate

- proiecte care servesc unui bazin demografic mai larg;
- proiecte care presupun utilizarea unui sistem informatic integrat în domeniul serviciilor de sănătate;
- proiecte în domeniul protecției muncii privind: prescrierea și combaterea riscurilor profesionale (ventilație, combaterea noxelor chimice și mecanice, vibrațiilor electrice), realizarea de mijloace individuale de protecție a solicitărilor fizice și mentale;
- proiecte ce au în vedere stimularea activității economice în regiune, prin creșterea stării de sănătate, a forței de muncă și asigurarea de servicii eficiente de ocrotire și protecție socială;
- proiecte de dezvoltare a infrastructurii sociale promovate în mediul urban și rural;
- proiecte de dezvoltare a infrastructurii de sănătate promovate în mediul urban și rural.

Indicatori de impact

- Diminuarea ratei mortalității datorită introducerii noilor tehnologii medicale;
- Creșterea calității serviciilor sociale, de sănătate, din ambulatorii și spitale;
- Creșterea nivelului incluziunii sociale;

Indicatori de rezultat

- acces crescut al persoanelor care beneficiază de serviciile centrelor de sănătate datorită creșterii eficienței acestora;
- acces crescut al persoanelor care beneficiază de servicii sociale multifuncționale și rezidențiale datorită creșterii numărului, capacității și eficienței acestora;
- acces crescut al persoanelor care beneficiază de servicii din ambulatorii și spitale;
- acces crescut al persoanelor care beneficiază de servicii SMURD;

Indicatori de realizare

- numarului de centre sociale multifunctionale si rezidentiale si de sanatate create, modernizate, reabilitate si extinse in mediul rural si urban din regiune;
- numarului de centre sociale multifunctionale si rezidentiale si de sanatate dotate cu echipamente medicale specializate si utilitati;
- nr. de unitati medicale reabilitate/echipate;
- nr. de unitati SMURD înfiintate/echipate;

Proiecte care vizează întărirea instituțională a serviciilor sociale și de sănătate

- Intarirea capacitatii administratiilor locale/judetene si altor institutii specializate de a crea parteneriate, organiza si implementa initiative in domeniul serviciilor sociale;
- Promovarea egalitatii de sanse si combaterea excluziunii sociale;
- Implementarea programelor care sa faciliteze accesul pe piata muncii pentru familiile monoparentale;
- Infiintarea si dezvoltarea de centre care ofera adapost si sprijin victimelor violentei in familie;
- Crearea unor centre cu apel telefonic care sa ofere informatii si sprijin psihologic grupurilor vulnerabile;

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de interventie

5.2. Întărirea instituțională a serviciilor de sănătate și protecție socială

- proiecte care vizeaza intarirea capacitatii organizatiilor/institutiilor implicate in mentinerea/protectia sanatatii publice (infectii, poluare, accidente, factori neprevazuti, etc.);
- cursuri de instruire care urmaresc imbunatatirea calificarii profesionale a persoanelor angajate si a voluntarilor care lucreaza in institutii de ocrotire sociala;
- programe de reorganizare la nivel administrativ in vederea intaririi capacitatii si eficientei institutiilor existente in sectorul serviciilor sociale si aplicarea unor metode moderne de management;
- programe de plasament a studentilor la studii sociale in sectorul serviciilor sociale;
- proiecte prin care se introduc tehnologii noi si logistica in sectorul serviciilor sociale;
- realizarea retelelor de servicii de consiliere, ingrijire si asistenta la domiciliu.

Indicatori de impact

- Cresterea accesibilitatii, eficacitati si echitatii serviciilor sociale, medicale si utilitatilor oferite populatiei;
- Cresterea numarului de persoane care beneficiaza de serviciile centrelor de sanatate datorita cresterii eficientei acestora;
- Diminuarea numarului de cazuri de discriminare pe piata muncii si de cazuri de violenta in familie;
- Crearea parteneriatelor intre institutiile publice si cele private in scopul realizarii de initiative in domeniul serviciilor sociale;

Indicatori de rezultat

- Numarul persoanelor din familiile monoparentale care au beneficiat de sprijin, (consultanta etc.) in urma programelor de facilitare a accesului pe piata muncii;
- Numarul de parteneriate intre institutiile publice si cele private create in scopul realizarii de initiative in domeniul serviciilor sociale;

Indicatori de realizare

- Numarul de centre create care ofera adapost si sprijin victimelor violentei in familie;
- Numarul de centre de apel telefonic create care sa ofere informatii si sprijin psihologic grupurilor vulnerabile.

Prioritatea 6: Dezvoltarea sectorului educației

Context general

Infrastructura educationala este o componenta de baza a structurii serviciilor din centrele urbane si zonele rurale, acesta fiind vitala pentru competitivitatea regionala si locala. Un prim scop este acela de a reabilita infrastructura educationala si imbunatatirea conditiilor de calificare a elevilor. Cu precadere se va pune accent pe infrastructura educationala din zonele rurale, in vederea combaterii ratei abandonului scolar. Un alt aspect ce trebuie vizat este acela de dezvoltarea a campusurilor preuniversitare pe nucleele unităților de învățământ profesional și tehnic, din mediile urban și rural, avand in vedere accesul la invatamantul obligatoriu, care a fost extins de la 8 la 10 clase. Avand in vedere ca ne indreptam tot mai mult spre o societate informationala, este necesara familiarizarea cu sisteme IT incepand cu nivelele educationale de baza. Cresterea competitivitatii locale si regionale se va face pe baza valorificarii potentialului de cercetare inovare, existenta in special in centrele universitare, care devin promotoare de activitati inovative. Acestea pot oferi oportunitati multiple si sanse pentru dezvoltarea profesionala ca factor de stabilizare a fortei de munca locale si de atragere a fortei de munca inalt calificate. Cooperarea firmelor cu universitatile si cu institutele de cercetare poate constitui un factor de dezvoltare economica si din perspectiva dezvoltarii infrastructurii de afaceri, prin cresterea accesului IMM – urilor la servicii de consultanta.

Alături de investițiile în spațiile de învățământ necesare, dotarea laboratoarelor didactice și de cercetare, o atenție deosebită a fost acordată și spațiilor de rezidență. Instituțiile de învățământ superior, prin facilitățile de predare și cercetare, pot sprijini atingerea obiectivelor dezvoltării regionale a României privind sănătatea, practicile de management, inovarea afacerilor. Creșterea numărului de studenți a fost mai mare decât gradul de extindere a infrastructurii universitare, condițiile de rezidență ale studenților nefiind asigurate la un nivel adecvat de calitate.

De asemenea, sunt eligibile spre finantare Centrele de Formare Profesionala Continua. Asigurarea unui stoc de capital uman educat si competitiv pe piata european a muncii presupune asigurarea accesului egal la educatie si formare initiala si continua de calitate.

Obiectiv specific

Dezvoltarea sectorului educatiei prin imbunatatirea infrastructurii si a dotarilor, prin cresterea calitatii serviciilor de educatie, dezvoltarea de centre de formare continua pentru adulti, realizarea de retele scolare, dezvoltarea parteneriatului între unitatile de invatamant si mediul de afaceri, universitati si administratia publica si sustinerea cercetarii – inovarii.

Linii de interventie prioritare:

6.1 Dezvoltarea si reabilitarea infrastructurii educationale la toate nivelurile;

6.2 Corelarea ofertei sistemului educational si de formare profesionala cu noile cerinte ale pietei muncii.

Activități și operațiuni

Proiecte care vizează dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii de bază a școlilor la toate nivelurile

- Reabilitarea, consolidarea, modernizarea, extinderea școlilor, grădinițelor și campusurilor școlare/universitare din mediul urban și rural, precum și modernizarea utilitatilor și a serviciilor auxiliare;
- Dotarea unitatilor de învățământ cu echipamente destinate laboratoarelor și atelierelor pentru domenii identificate ca prioritati regionale;
- Extinderea procesului de învățare la distanță (dotarea cu echipamente TIC și conectarea);
- Creșterea accesibilității elevilor cu handicap la educație prin realizarea de investiții în echipamente speciale și utilități moderne (mijloace de transport, facilitati în cadrul școlilor, echipamente și utilități de predare specială).

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

6.1 Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii educaționale la toate nivelurile

- proiecte ce vizează modernizarea unitatilor din infrastructura de învățământ conform standardelor europene;
- proiecte care au în vedere crearea unei infrastructuri de învățământ în zonele rurale izolate și care să permită accesul copiilor familiilor din aceste zone la instituțiile de învățământ;
- proiecte ce vizează crearea unei infrastructuri educaționale pentru un grup țintă cât mai larg (un grad de cuprindere școlară cât mai ridicat la toate nivelele și prin creșterea numărului de absolvenți);

Indicatori de impact

- Îmbunătățirea condițiilor de studiu a elevilor, în special în mediul rural;
- Reducerea abandonului școlar în rândul elevilor, în special în mediul rural;
- Creșterea nivelului de cunoaștere și utilizare a TIC;

Indicatori de rezultat

- numărul de persoane, în special din zonele rurale, care beneficiază de ofertele educaționale ale grădinițelor și școlilor;
- numărul de persoane instruite în domenii identificate ca prioritati regionale;
- numărul de persoane care utilizează TIC;
- numărul de persoane cu dezabilitati care au acces la educație;

Indicatori de realizare

- Numărul de școli, grădinițe, campusuri școlare construite/reabilitate/modernizate din mediul urban și rural;
- Numărul de campusuri universitare reabilitate/modernizate/dotate;
- Numărul de școli/campusuri dotate cu echipamente destinate laboratoarelor și atelierelor pentru domenii identificate ca prioritati regionale;
- Numărul de grădinițe/școli/campusuri dotate cu echipamente TIC și conectate la rețeaua Internet;
- Numărul de grădinițe/școli/campusuri dotate cu echipamente speciale pentru persoanele cu dezabilitati;
- creșterea nr. de candidați la admiterea în facultati care au acces la învățământul la distanță;
- nr. parteneriatelor între școli, universitati, întreprinderi și alte instituții încheiate;

Activități și operațiuni

Proiecte care vizează corelarea ofertei sistemului educațional și de formare profesională cu noile cerințe ale pieței muncii.

- Elaborarea unor studii care să faciliteze accesul tuturor persoanelor la educație și la formarea profesională, în special din categoriile dezavantajate;
- Aplicarea unei instruirii profesionale selective, orientată către sectoarele cu potențial ridicat de dezvoltare;
- Dezvoltarea de programe educaționale specifice și promovarea tehnicilor TIC în educație;
- Asigurarea organizării și funcționării învățământului cu predare în limbile minorităților naționale în localitățile cu populație din rândul diferitelor etnii;
- Creșterea atractivității învățământului profesional și tehnic și asigurarea accesului la învățământ în zonele dezavantajate;
- Crearea unui sistem structurat de formare profesională continuă și sprijinirea învățării pe tot parcursul vieții;
- Înființarea cabinetelor de orientare școlară și profesională în toate unitățile școlare;
- Corelarea programelor de învățământ profesional și tehnic și cel universitar cu cererea de pe piața forței de muncă;
- Reabilitarea/modernizarea/dezvoltarea și echiparea infrastructurii educaționale;
- Reabilitarea/modernizarea / echiparea Centrelor de Formare Profesională Continuă;
- Facilitarea accesului la programele de educație tip “a doua șansă” la învățământul liceal și universitar în special pentru populația din mediul rural;
- Dezvoltarea parteneriatelor în vederea îmbunătățirii tranziției de la școală la locul de muncă;
- Sprijin pentru dezvoltarea și implementarea serviciilor de informare și consiliere profesională adresate angajaților;
- Monitorizarea inserției absolvenților pe piața muncii;

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

6.2 Corelarea ofertei sistemului educațional și de formare profesională cu noile cerințe ale pieței muncii

- proiecte care se adresează cu deosebire mediului rural prin oferta de formare profesională concentrată în vederea acoperirii întregii Regiuni;
- proiecte ce pun în valoare gradul de informatizare a instituțiilor de învățământ;
- acțiuni ce vizează dobândirea de către forța de muncă de noi aptitudini și competențe profesionale, în vederea utilizării tehnologiilor inovative;
- proiecte prin care se urmărește creșterea calității formării profesionale continue reflectată prin numărul mare de tineri integrați pe piața muncii și implicit reducerea migrației acestora;
- proiecte care au ca principal scop dezvoltarea infrastructurii de tehnologii informaționale și comunicaționale, accesul unui număr cât mai mare de tineri la TIC;
- proiecte ce vizează scăderea analfabetismului în mediul rural prin îmbunătățirea accesului la educație obligatorie și la instruire profesională în școli;
- acțiuni de reducerea migrației resurselor umane din mediul urban și rural;
- proiecte ce au în vedere creșterea calității resurselor umane din mediul rural;
- proiecte prin care se consolidează rolul școlii profesionale rurale pentru educația adulților;
- proiecte prin care se urmărește creșterea calității formării profesionale și numărul mare de persoane care au fost angajate după ce au urmat aceste cursuri;
- proiecte prin care se urmărește creșterea numărului persoanelor instruite și angajate în activități economice specifice zonei;
- adaptarea cursurilor de instruire la nevoile reale ale pieței forței de muncă;

Indicatori de impact

- Cresterea nivelului de cunoastere si utilizare a TIC
- Cresterea ratei de angajare a tinerilor ca urmare a corelarii programelor de invatamant cu cererea de pe piata muncii;
- Cresterea accesibilitatii persoanelor din categoriile dezavantajate la educatie si la formarea profesionala continua;
- Cresterea numarului de persoane active care recurg la formarea de tip "a doua sansa" la invatamantul liceal si profesional in special pentru populatia din mediul rural;
- Cresterea numarului de persoane cu studii universitare si postuniversitare;
- Cresterea numarului de firme care desfasoara programe de formare continua;
- Cresterea nivelului de formare profesionala continua;
- cresterea procentului de tineri calificati.

Indicatori de rezultat

- Numarul de studii elaborate in vederea identificarii cerintelor de pe piata muncii;
- Numarul de cursuri noi introduse in domeniul TIC;
- rata cursantilor asistati in tranzitia de la scoala la viata activa, care obtin un loc de munca stabil sau
- rata cursantilor asistati in tranzitia de la scoala la viata activa, care își continuă studiile;
- rata participantilor certificati la FPC;
- rata intreprinderilor care furnizeaza FPC personalului angajat;

Indicatori de realizare

- Numarul cabinetelor de orientare scolara si profesionala infiintate in unitatile scolare;
- Numarul de structuri de formare profesionala continua create;
- Institutii pentru formare profesionala continua reabilitate/modernizate/dotate;
- nr. de cursanti asistati in tranzitia de la scoala la viata activa;
- nr. de persoane care beneficiaza de formare profesionala continua;
- nr. de absolventi de invatamant secundar si superior;
- nr. parteneriatelor intre scoli, universitati, intreprinderi si alte institutii incheiate;

Prioritatea 7: Modernizarea economiei rurale

Context general

Sectorul agricol se caracterizeaza prin lipsa echipamentelor si tehnicilor moderne, care au un impact negativ asupra productivitatii din acest sector si a calitatii/competitivitatii produselor. Dominanta sectorului agricol in economia zonelor rurale impiedica stimularea economica a regiunii reprezinta un risc economic care deriva din vulnerabilitatea pietii agricole datorita conditiilor climaterice si a cererii consumatorilor finali.

Mai mult, lipsa intreprinderilor prelucratoare duce la lipsa valorii adaugate a produselor ambalate si conservate.

Dezvoltarea zonelor rurale din regiune se face prin diversificarea economiei rurale, stimuland sectoare economice alternative agriculturii. Este necesara in acest sens dezvoltarea de noi activitati bazate pe particularitatile si resursele locale, cum ar fi: resursele naturale, ambientale si patrimoniul cultural, dezvoltarea turismului si a altor sectoare productive locale (artizanat, vinurile de marca, produse ecologice, produse rezultate din prelucrarea lemnului, a pestelui etc.)

Prin promovarea unitatilor de acvacultura si de procesare a pestelui, precum si prin marketingul produselor piscicole, se valorifica si se dezvolta patrimoniul piscicol existent, contribuind astfel la crearea unor oportunitati ocupationale alternative.

Obiectiv specific

Modernizarea sectorului agricol si diversificarea activitatilor agricole altele decat agricultura, prin valorificarea resurselor ambientale, naturale (patrimoniul piscicol, silvic, biodiversitatea etc.), a patrimoniului cultural (tradiții si experiente profesionale acumulate), prin dezvoltarea capitalului social si crearea de noi specializari

Linii de interventie prioritare

7.1 Imbunatatirea competitivitatii intreprinderilor agricole, a fermelor zootehnice si agro-alimentare intr-un sistem de filiera de productie, prin introducerea inovarii si a sistemelor de cerificare si de siguranta a alimentelor;

7.2 Sprijinirea zonelor rurale prin valorificarea resurselor de mediu, naturale si a patrimoniului cultural;

7.3 Modernizarea sectorului piscicol intr-o maniera durabila, prin sustinerea productiei piscicole (acvacultura si cultura marina).

Activități și operațiuni:

Proiecte care vizeaza îmbunătățirea competitivității întreprinderilor agricole

- Masuri pentru crearea si dezvoltarea fermelor agricole (consolidarea terenurilor agricole);
- Dezvoltarea serviciilor pentru agricultura;
- Investitii pentru modernizarea firmelor agricole si zootehnice;
- Folosirea mai eficienta a oportunitatilor oferite de agricultura intr-o abordare inovativa pentru producerea de materie prima si energie regenerabila;
- Investitii in modernizarea intreprinderilor prelucratoare;
- Investitii pentru firmele non-agricole din zona rurala;
- Sprijin pentru firmele din sectorul viti-viticol (inclusiv pt. retehnologizare);
- Investitii pentru obtinerea certificatelor de calitate;
- Investitii pentru imbunatatirea conditiilor igienico-sanitare;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

7.1 Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor agricole, a fermelor zootehnice și agro-alimentare într-un sistem de filieră de producție, prin introducerea inovării și a sistemelor de certificare și de siguranță a alimentelor

- proiecte care întreprinderile respective sunt conduse de tineri agricultori/femei ;
- proiecte care prevad certificarea calitatii ;
- proiecte promovate de catre asociatii de agricultori si cooperative ;
- proiecte localizate in zone izolate;
- proiecte care prevad pastrarea si dezvoltarea raselor autohtone ;
- proiecte care promoveaza filiera de productie (care au o valoare adaugata mare);
- proiecte care prevad reutilizarea deseurilor (ex. rumegus, biomasa);
- proiecte care utilizeaza noi tehnologii si contribuie la reducerea consumului energetic.

Indicatori de impact

- Cresterea productivitatii întreprinderilor din sectorul agricol si agroindustrial;
- Cresterea ponderii produselor agricole ecologice in totalul productiei agroalimentare;
- Diminuarea poluarii apei si solului prin metode de productie si tehnologii nepoluante;
- Cresterea calitatii produselor prin respectarea normelor europene;
- Cresterea ofertei de produse tipice locale;
- Crearea parteneriatelor intre întreprinderi agroalimentare.

Indicatori de rezultat

- firme din zona rurala care au obtinut certificate de calitate;
- numarul de întreprinderi agroalimentare care se asociaza in vederea dezvoltarii de filiere de productie;
- investitii prevazute pentru echipamente si facilitati care sa creasca productivitatea si calitatea prelucrarii produselor in sectorul agricol;
- capitalul angajat pentru investitiile propuse in mediul rural;

Indicatori de realizare

- Numarul de firme din sectorul viti-viticol care au fost modernizate/retehnologizate;
- Numarul de firme agricole si zootehnice modernizate;
- Numarul de firme prelucratoare modernizate si volumul investitiilor realizate;
- nr. de parteneriate create;
- nr. de exploatare care produc si utilizeaza energia regenerabila.

Activități și operațiuni:

Proiecte care vizează sprijinirea zonelor rurale prin valorificarea resurselor de mediu, naturale și a patrimoniului cultural

- Investiții în firmele turistice și infrastructura de turism;
- Cresterea atractivității zonelor rurale și renovarea satelor;
- Menținerea atractivității și a specificității peisajului natural și a valorilor etno-culturale;
- Reabilitarea, modernizarea și extinderea structurilor de cazare precum și a utilitatilor aferente;
- Dezvoltarea serviciilor agroturistice prin crearea, reabilitarea și extinderea infrastructurii de agrement, inclusiv a utilitatilor aferente de exemplu: piscine, terenuri de minigolf, tenis etc.;
- Investiții pentru firmele care produc/comercializează produse tipice locale, brand-uri de țară;
- Sprijin acordat firmelor care promovează patrimoniul natural/cultural;
- Restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural, arhitectonic, religios din zonele rurale;
- Crearea de noi structuri pentru valorificarea patrimoniului cultural mondial.

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

7.2 Sprijinirea zonelor rurale prin valorificarea resurselor de mediu, naturale și a patrimoniului cultural

- proiecte care se inscriu in circuite turistice, itinerarii naturalistice stabilite la nivel regional si judetean;
- proiecte situate in zone transfrontaliere;
- proiecte situate in zone protejate (parcuri naturale si rezervatii);
- proiecte localizate in zone cu importanta turistica si culturala deosebita;
- proiecte care prevad crearea de locuri de munca pentru femei;
- proiecte care prevad realizarea unui produs turistic complex ;
- proiecte care utilizeaza noi tehnologii si contribuie la reducerea consumului energetic;
- proiecte care au o componenta de reciclare a deseurilor;
- proiecte care prevad restaurarea de obiective culturale de importanta nationala;
- proiecte care promoveaza parteneriatul public-privat.

Indicatori de impact

- Cresterea numarului de turisti in zonele rurale;
- cresterea nr. de innoptari;
- Crearea de noi locuri de munca in zonele rurale;
- Diversificarea activitatilor economice in zonele rurale;

Indicatori de rezultat

- Investitii realizate in firmele turistice si infrastructura de turism;
- Crearea de noi circuite turistice;
- valorificarea produselor tipice locale;

Indicatori de realizare

- Numarul de structuri agro-turistice nou create;
- Numarul obiectivelor turistice restaurate, care apartin patrimoniului natural/cultural;
- nr. firmelor sprijinite direct/indirect in domeniul turismului.

Activități și operațiuni:

Proiecte care vizează modernizarea sectorului piscicol

- Investitii pentru crearea si modernizarea firmelor din sectorul pescuitului;
- Investitii pentru firmele care prelucreaza si comercializeaza produse din peste;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de intervenție

7.3 Modernizarea sectorului piscicol printr-o dezvoltare durabilă, prin susținerea producției piscicole (acvacultură și cultura marină)

- proiecte propuse de catre asociatiile de pescari care propun reconversia profesionala din agricultor in piscicultor;
- proiecte care propun infiintarea si dezvoltarea de ferme piscicole cu specii valoroase;
- proiecte care prevad crearea de produse si servicii cu valoare adaugata ridicata;
- proiecte care utilizeaza noi tehnologii si contribuie la reducerea consumului energetic;
- proiecte care prevad certificarea calitatii.

Indicatori de impact

- Cresterea volumului de produse piscicole procesate;
- Diversificarea produselor piscicole;
- Cresterea calitatii si promovarea produselor piscicole;
- Crearea de noi locuri de munca in domeniul piscicol;
- Cresterea volumului de investitii in domeniul piscicol;

- creșterea productivității firmelor piscicole;

Indicatori de rezultat

- volumului de producție în sectorul piscicol;
- nr. de noi locuri de muncă în domeniul piscicol;
- nr. de parteneriate create;
- nr. de porturi pescarești amenajate;

Indicatori de realizare

- numărul de firme nou create în domeniul pescuitului și al prelucrării/comercializării produselor piscicole;
- nr. de unități de procesare modernizate;
- modernizarea dotărilor firmelor piscicole;
- nr. de nave modernizate/nr. de ambarcațiuni modernizate pentru pescuit;
- producția intensivă totală/an;
- parteneriate între organizațiile de producători și institutele de cercetare;
- porturi pescarești amenajate.

Prioritatea 8: Dezvoltare urbană durabilă

Contextul general

Regiunea Sud-Est cuprinde 6 județe: Braila, Buzău, Constanța, Galați, Tulcea și Vrancea. La nivelul fiecărui județ structurile autorității locale sunt reprezentate de Consilii Locale, Municipale, Orășenești și Comunale. Localitățile sunt structurate astfel 11 municipii, 24 de orașe și 354 de comune. Cel mai mare municipiu este Constanța cu o populație (1 iulie 2005) de 306.332 locuitori, urmat de Galați 298.366 locuitori, Brăila 218.744 locuitori, Buzău 136.624 locuitori, Focșani 101.083 locuitori și Tulcea cu 92.874 locuitori.

În ceea ce privește infrastructura, există o serie de discrepante între unitățile administrativ-teritoriale. Una dintre acestea este reprezentată de diferențele dintre zonele urbane și cele rurale.. Dacă în majoritatea orașelor regiunii există un sistem de distribuție centralizată a apei și de canalizare, doar o mică parte a satelor dispune de sisteme de distribuție a apei potabile, iar dintre acestea din urmă foarte puține au sisteme de canalizare. Totuși, cel mai important și problematic dezechilibru este cel dintre orașele mari și orașele mici. Foarte multe orașe mici dispun de sisteme învechite și incomplete de canalizare și distribuție a apei, fiind insuficiente pentru nevoile actuale ale populației și, în cea mai mare parte a cazurilor, fiind inadecvate conform standardelor de mediu. Aceste dezechilibre sunt determinate de imposibilitatea exercitării funcțiilor urbane de către orașele mici care și-au pierdut aceste roluri în urma trecerii de la un sistem economic centralizat la un sistem care tinde spre descentralizare. Aceeași problemă este întâmpinată și de orașele mijlocii care nu mai sunt capabile să îndeplinească funcția de pol zonal de servicii și de piață de desfacere. Dacă perioada interbelică s-a caracterizat prin concentrarea activității economice într-un număr restrâns de zone, dependente de accesul la resursele minerale și energetice (Braila, Galați, Constanța), perioada succesivă – cea a economiei centralizate - a trecut la “echilibrarea” acestor realități printr-un proces de “industrializare și urbanizare forțată”.

Efectele pe termen mediu și lung ale acestei distribuiri, pe baze non-economice, a resurselor limitate de dezvoltare au determinat încetinirea creșterii economice și epuizarea factorilor interni care susțin dezvoltarea economică. În consecință, au crescut atât disparitățile dintre zonele rurale și cele urbane, dar mai ales cele dintre orașele de dimensiuni mici și orașele mari.

La toate aceste probleme se adaugă situația zonelor urbane dependente de o singură industrie (zone monoindustriale), slabă dezvoltare a procesului de planificare spațială, slabă atractivitate a

localitatilor si o structura demografica fragila. Disparitatile intre orase se manifesta, astfel, atat in privinta ocuparii fortei de munca si a productiei industriale, cat in ceea ce priveste educatia, serviciile publice si serviciile sociale.

In acest context, strategia regionala de dezvoltare urbana durabila isi propune reducerea dezechilibrelor dintre zonele urbane, regenerarea acestora si reconsiderarea functiilor oraselor mici si mijlocii, prin promovarea initiativelor care vizeaza imbunatatirea infrastructurilor si serviciilor publice si adaptarea acestora la nevoile populatiei, prin sprijinirea activitatilor economice, prin restaurarea patrimoniului cultural si arhitectonic si includerea acestuia in circuitele turistice, prin sprijinirea serviciilor noi si inovative, prin consolidarea coeziunii sociale si cresterea calitatii vietii in orase.

Problematica oraselor mari

- prezenta centrelor istorice abandonate;
- infrastructura de utilitati insuficient dezvoltata;
- prezenta zonelor industriale poluante/abandonate.

Problematica oraselor mijlocii

- servicii urbane insuficient dezvoltate;
- ex zone monoindustriale;
- slaba dezvoltare a infrastructurii de utilitati publice.

Problematica oraselor mici

- absenta infrastructurii de baza si a serviciilor urbane.

Obiectivul specific

Cresterea atractivitatii zonelor urbane pentru investitii, prin imbunatatirea standardelor de viata (utilitatile publice si spatiile verzi), valorificarea patrimoniului arhitectonic, artistic si monumental, promovand coeziunea si incluziunea sociala si prin dezvoltarea de servicii urbane.

Linii de interventie prioritare:

- 8.1 Sprijinirea asocierii oraselor mici in vederea dezvoltarii comune de servicii publice;
- 8.2 Sprijinirea oraselor mijlocii in vederea dezvoltarii de noi functii pentru teritoriu;
- 8.3 Actiuni de regenerare urbana si dezvoltarea de servicii rare;
- 8.4 Actiuni pentru sprijinirea oraselor izolate sau aflate la periferie.
- 8.5 Actiuni pentru reabilitarea si imbunatatirea locuintelor;

Activități și operațiuni:

- Regenerarea siturilor urbane degradate/abandonate si a zonelor industriale poluante (indepartarea reziduurilor/deseurilor industriale; demolarea cladirilor si planarea terenurilor; reabilitarea/completarea infrastructurii de utilitati publice-retele de alimentare cu apa, gaze naturale, electricitate, retele de canalizari, cladiri, retele broadband, cablare);
- Renovarea spatiilor publice si pentru recreere, inclusiv a zonelor verzi/amenajari peisagistice pentru evidentierea obiectivului reabilitat ;
- Dezvoltarea si/sau reabilitarea infrastructurii si utilitatilor publice urbane, respectiv reabilitarea strazilor orasenesti, inclusiv a infrastructurii urbane (pavaje, trotuare, iluminat public, etc);
- Investitii pentru imbunatatirea mobilitatii populatiei din zonele de actiune urbana si anume: construirea de spatii pentru autobuze, tramvaie sau modernizarea celor existente; construire de terminale intermodale in scopul imbunatatirii integrarii diferitelor moduri de transport public urban;
- Achizitionarea de mijloace de transport ecologice;

- Construirea de piste pentru biciclisti;
- Extinderea si / sau modernizarea rețelei liniilor de tramvai;
- Renovarea cladirilor rezidentiale colective (exceptand ariile din interiorul locuintelor), incluzand: innoirea partilor structurale principale ale cladirilor, acoperis, fatada, casa scarilor, coridoarele interioare si exterioare, intrarile si exterioarele acestora, lift;
- Restaurarea/ schimbarea instalatiilor tehnice ale cladirilor si anume: rețeaua de distributie a apei si canalizare, instalatiile electrice, instalatiile electrice, instalatiile contra incendiilor, sistemul de ventilatie, sistemul de colectare a gunoiului, etc;
- Actiuni de eficientizare energetica incluzand renovarea sistemului de incalzire si a izolatiei, centralelor termice, rețelilor de distributie a caldurii si promovarea surselor de energie regenerabila;
- Renovarea si schimbarea folosintei cladirilor existente pentru asigurarea de locuinte sociale;
- Achizitionarea de echipamente de informare si comunicare pentru accesul larg al cetatenilor la servicii publice;
- Restaurarea cladirilor degradate/ abandonate, cu elemente arhitectonice traditionale, in vederea desfasurarii de noi activitati economice, culturale si sociale;
- Conservarea si restaurarea patrimoniului istoric si cultural din orase, in special a centrelor istorice;
- Refacerea/amenajarea cailor de acces (pietonale si carosabile) catre obiectivele reabilitate in interiorul zonei de protectie a acestora;
- Lucrari si dotari pentru asigurarea iluminatului interior si exterior, a iluminatului de siguranta precum si a celui decorativ;
- Dotari interioare (instalatii, echipamente si dotari pentru asigurarea conditiilor de climatizare, siguranta la foc, antiefractie), in vederea creșterea nivelului de siguranta in orase si prevenirea criminalitatii;
- Amenajarea, marcarea de trasee turistice/itinerarii culturale la obiectivele reabilitate;
- Infrastructuri culturale, sportive si pentru petrecerea timpului liber;
- Asigurarea transportului public catre zonele comerciale si economice;
- Masuri pentru decongestionarea traficului urban (devieri si modificari ale traficului etc.) si diminuarea poluarii;
- Crearea de sisteme de informare turistica (puncte de informare, internet);
- Activitati de promovare a zonelor urbane prin manifestari culturale locale, nationale si internationale;
- Sprijin pentru constituirea de parteneriate intre administratiile publice, in vederea gestionarii in comun a deseurilor, apei, rețelilor de canalizare, serviciilor publice, serviciilor sociale;
- Sprijin acordat parteneriatelor publice-private pentru prezentarea de programe integrate si pentru actiun de curatare a zonelor degradate si poluate;
- Crearea de servicii informatice (ex. e-administration);
- Crearea de rețele de tip intranet intre administratiile oraselor mici si mijlocii

Criteria indicative de prioritizare pentru linia de interventie

8.1. Sprijinirea asocierii orașelor mici în vederea dezvoltării comune de servicii publice

- proiecte care sprijina reorganizarea administratiei publice locale, in vederea gestionarii unor initiative comune;
- proiecte care au ca scop desfasurarea de noi activitati economice adaptate cerintelor pietei locale si care promoveaza produsele locale;
- proiecte care au drept scop imbunatatirea infrastructurilor si a serviciilor de baza;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de interventie

8.2. *Sprrijinirea oraşelor mijlocii în vederea dezvoltării de noi funcţii pentru teritoriu*

- proiecte care vizeaza crearea de servicii care sa deserveasca atat populatia urbana cat si populatia din zonele rurale adiacente;
- proiecte care au drept scop dezvoltarea de noi activitati economice, in special cele destinate productiei si promovarii de produse locale;
- proiecte care au drept scop valorificarea obiectivelor culturale prin incadrarea acestora in circuite turistice regionale si nationale.

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de interventie

8.3 *Acţiuni de regenerare urbană și dezvoltarea de servicii publice superioare*

- proiecte destinate crearii de structuri de sprijin pentru activitatile economice din zonele urbane (centre expozitionale, centre de congrese, spatii de recreere, centre culturale, centre de servicii, centre de marketing etc.);
- proiecte care prevad dotarea cu echipamente de inalta tehnologie a structurilor destinate cercetarii in scopul imbunatatirii calitatii vietii (centre de diagnosticare a anumitor boli, echipamente medicale avansate);
- proiecte care au ca scop asigurarea de infrastructuri adaptate unor noi tipuri de activitati culturale si artistice caracteristice marilor orase (centre de documentare si creatie in domeniul artei contemporane, laboratoare experimentale in domeniul audiovizualului, teatre experimentale etc.);
- proiecte destinate restaurarii centrelor istorice si a cladirilor cuprinse in patrimoniul arhitectonic;
- proiecte care prevad reabilitarea zonelor industriale poluate sau abandonate si/sau a terenurilor neutilizate, in scopul transformarii si adaptarii acestora pentru noi utilizari;
- proiecte care se vor desfasura in cartiere cu probleme cu risc ridicat de excluziune sociale;
- proiecte care se vor desfasura in zone urbane abandonate;

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de interventie

8.4. *Acţiuni pentru sprijinirea oraşelor izolate sau aflate la periferie*

- proiecte realizate in parteneriat public-privat, cu participarea unui numar mare de parteneri economici si sociali;
- initiative ce vizeaza dezvoltarea de noi activitati economice destinate productiei si promovarii produselor tipice locale;
- initiative culturale de promovare a traditiilor, mestesugurilor si artizanatului local (festivaluri, targuri si expozitii);
- proiecte destinate valorificarii patrimoniului cultural si natural, in principal prin inscrierea in circuite si itinerarii turistice a obiectivelor istorice caracteristice zonelor urbane izolate (manastiri, cimitire multietnice, vestigii arhitectonice etc.)

Criterii indicative de prioritizare pentru linia de interventie

8.5. *Acţiuni pentru reabilitare și îmbunătățirea locuințelor*

Indicatori de impact

- Diminuarea nivelului de poluare atmosferica si acustica din orase;
- Decongestionarea traficului;
- Cresterea numarului activitatilor economice si sociale localizate in centrele istorice si in cladirile de patrimoniu restaurate;
- Cresterea numarului de turisti;
- Cresterea calitatii vietii in orase;
- Reducerea retelei de criminalitate;

- Imbunatatirea conditiilor de viata, prin cresterea suprafetelor destinate spatiilor verzi, prin diversificarea ofertei culturale si a activitatilor de recreere.

Indicatori de rezultat

- extinderea retelelor de tip intranet/extranet create intre administratiile oraselor mici si mijlocii;
- decongestionarea traficului in orase si municipii;
- cresterea atractivitatii economice si turistice a centrelor istorice;
- reutilizarea fostelor zone industriale in scopuri economice;
- numarul de site-uri industriale reabilite;
- valoarea investitiilor in reabilitarea situ-rilor industriale.

Indicatori de realizare

- Numarul de situri urbane si zone industriale poluante care au fost regenerare;
- Suprafata de zone verzi si spatii publice amenajate;
- Numarul de cladiri degradate, care au fost restaurate in vederea valorificarii acestora din punct de vedere economic si social;
- Numarul cladirilor apartinand patrimoniului cultural, care au fost restaurate;
- Lungimea strazilor urbane construite, modernizate, reabilite;
- Numarul de puncte de informare turistica create/modernizate;
- Numarul de actiuni de promovare a zonelor urbane la nivel national si international;